

overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland” en „Rotterdamsche Lloyd” wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Overzicht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
RICHTINGSDIENST . . . . . TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie” en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20 Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het gebrachte aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulke voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

HOUD: „Boeatan” op de E. M. I. T. — Onze Reedsing over Indië. — Feuilleton. — Vereeniging „Koloniaal Onderwijs Congres”. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Uit den Verren Vreemde. — Med. — Mutaties van 25 Juli tot 1 Aug. 1923.

Voor de Tropen

is het beroemde merk

„His Master's Voice”

GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.

De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.

ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij

WILLEM SPRENGER

Agent der Gramophone Comp. Ltd.

PASSAGE 46 TEL. H. 3778

de algemeen Secretaris van het Indisch Onder-Comité, de heer K. R. van Hoek, is als zooda-afgetreden.

„Boeatan” op de E. M. I. T.

Het is stellig nauwelijks noodig de lezers van „Het Koloniaal Weekblad” uit te noodigen tot een maald bezoek van de afdeling „Boeatan” op tentoonstelling in het Belgische Park te Scheveningen, ingang eind Stevinstraat. Sedert een weken geopend, trekt zij steeds meer men-

PIERRE MATVELD

COIFFEUR POUR DAMES

Nouveauté Parfums espagnols „Myrurgia”

PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

Maakt Uwe tochten en reizen

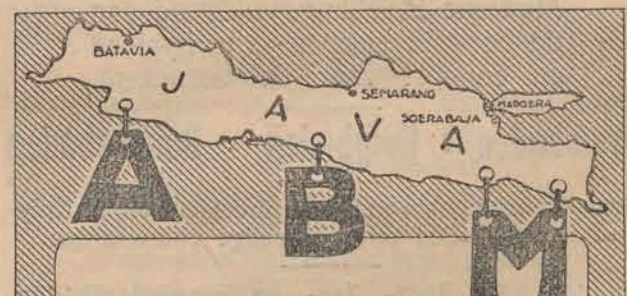
op een

Harley-Davidson

's werelds eerste Motorrijwiel

en gij zult van Uwe vakantie de aangenaamste herinneringen bewaren

schen. De gelegenheid om tusschen mooie Indische Kunstnijverheid-voorwerpen een zeer smake-lijk toebereide rijsttafel, een bordje nassi goreng of bamie tegen billijken prijs op elk uur van den dag te kunnen gebruiken, is dan ook zeldzaam gezellig; het strijke 's middags bij het theedrinken met Indisch gebak wordt zeer gewaardeerd en 's avonds vinden de koele Indische stroopen onder de „steppende” jeugd en toekijkende ouden veel aftrek. Voor de volgende week worden speciaal Indische feestelijkheden beraamd.

INDISCHE UITRUSTINGEN

VOORDEELIGST ADRES:

AU BON MARCHÉ

A. DE VRIES & ZONEN

AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

GEEN FILIALEN

Wij geven deze week 60 Eiken Slaapkamers geheel compleet voor de

Reclameprijs van f 170.-

Bezoekt de Toonzalen

„t Woonhuys”, alléén Parkstraat 69

Telefoon HAAG 5328

Profiteert van die gelegenheid.

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst”
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Firma A. NIJLAND - Almelo
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
levert U doelmatige
UITZETTEN EN UITRUSTINGEN
Wij leveren ook bij elke hoeveelheid
BED-, TAFELINNENS, HUISSH. GOEDEREN, ENZ.
Zichtzendingen ook naar de Tropen op iedere
aanvraag franco.

F^a B. SCHOEMAKER
WESTEINDE 29 - voorheen No. 16
'S-GRAVENHAGE

Engelsche Kleermakerij
Palmbeach Costumes

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
9, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan
de hoogste eischen van hygiëne
en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

DEN HAAG
VB
N.V.

Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
EN DE OUDE VETTE HEN
Bilderdijkstraat 139 Tel. Marnix 3820

**Brood - Beschuit
Banket**

Geregeide bezorging in alle wijken van DEN HAAG,
SCHEVENINGEN, RIJSWIJK en WASSENAAR.

Ga niet naar de Tropen

zonder origineele Voedingszouten
en **AURUM POTABILÉ**
van **JULIUS HERSEL**

Deze preparaten zijn daar onmisbaar en meer dan hun
gewicht aan goud waard. Vraagt gratis Prospectus aan uwen
Apotheker of schrijf er om aan
Kantoor Ned. en Kol. „Henselwerke”, Apeldoorn

Onze Regeering over Indië.

(1848—1900).

III.

De kennis van een tijdvak wordt niet alleen ver-
worven door studie der Historieboeken. Ook hoort
daar toe wat in de pers en in brochures tot uiting
kwam. Soms vindt men dan eene treffende illustra-
tie van den in het Historieboek beschreven toe-
stand. Zoo b.v. een resumé van het *Bataviaasch*
Handelsblad over den toestand in Indië (1859). Wij
zullen daaruit eenige voor ons doel geschikte en
belangrijke gedeelten overschrijven:

„Nederland is gewoon geworden aan, wat
men noemt, *Indische baten*.

*Het heeft verleerd te leven, naar z'n
eigene inkomsten.*

Meer verterende dan het bezat, heeft het
zijne toevlucht genomen tot Indië en van-
daar genomen de millioenen en millioenen
schats, die het meende noodig te hebben, *of
nog meer dan dat.*

Eenmaal daaraan gewoon, besliste de op-
permagt, dat die millioenen moesten voort-
gaan, uit Indië naar Nederland, te vloeijen.

Het was niet meer eene billijke rente van
een voorgeschoten kapitaal, maar eene over-
matige woekerwinst.

Indië verloor zijne beste sappen.

Het mogt niet verteren, wat het bezat;
het mogt daarvan zelf niet verteren, wat
het dringend noodig had!”

Dit wat betreft het *batig slot*.
Nu de besteding van die gelden:

Feuilleton.

Nieuwe Banen . . .

Met de „Tambora” naar Scandinavië.

Als een „pleziertocht” werd de ongewone reis van de
„Tambora” aangekondigd..... zij, die de reis hebben mee-
gemaakt moeten tot de overtuiging gekomen zijn, dat het
méer dan een pleziertocht is geworden.

Ik weet niet of het die overtuiging geweest is, die den
Rotterdamschen Lloyd heeft doen besluiten dezen eersten
tocht nog voor het eindigen van de groote tentoonstelling
te Gothenburg te laten volgen door een tweeden, maar wél
weet ik, dat de directie van Lloyd juist door deze
trips de belangstelling in het Noorden voor Nederland en
vooral voor zijne Koloniën in groote mate heeft opgewekt
en dat aan haar de eer toekomt die belangstelling voor
Nederland en Nederlandsch-Indië in „nieuwe banen” te
hebben geleid.

Dit valt te meer te waardeeren, waar tochten als die van
de „Tambora” voor de Maatschappij zelve allerminst een
financieel succes beteekenen. De „korte vaart”, die voor
een grooten mailstoomer uiteraard kostbaar is: de uiterst
lage tarieven (f 200.— tot f 350.— voor een tiendaagsche
reis) en nog andere factoren waren er, die tot het vormen
van een „batig saldo” niet medewerkten.

Dat de reis van de „Tambora” een schitterende reclame
was voor den Rotterdamschen Lloyd en dat de volgende
reizen dit evenzeer zullen zijn kon met voldoening worden
geconstateerd; maar er is aan deze tochten nog een andere
„reclame” verbonden: zij zijn het middel om Nederland en
in de eerste plaats de Nederlandsche Koloniën in de Noor-
delijke landen een meerdere bekendheid te geven en daarom
vooral zal ons land en zullen onze Koloniën met tochten
als deze gebaat zijn en men zal niet anders wenschen dan
het verkeer langs die „nieuwe banen” gestadiglijk toe-
nemen!.....

De Jubileumfeesten te Gothenburg, ter gelegenheid van
het 300-jarig bestaan dier stad, boden der Directie van den
Lloyd een welkome aanleiding om ditmaal den steven
van de mooie „Tambora” juist naar deze stad te wenden,
terwijl op de terugreis een tweedaagsch bezoek aan Ko-

COLUMBUSSTRAAT 159

TEL. M. 5307

J. Julius Oppenheim
FOTOGRAAF
EX-OPERATEUR v.d. „SKETCH”

The English Sport Stores

Frederik Hendriklaan 85
The Hague

*Sport articles and clothing
every description*

„Wat ziet men in Nederland?
Dienen de millioenen baten, daar, in
enigszins redelijke verhouding ten
van Indië?

Dienen zij er, om er de vormen uit te
den, noodig, om den gang van het Indi-
raderwerk behoorlijk te verzekeren?

Dienen zij, om leger en vloot van In-
die grootendeels hunne kracht aan het
derland moeten ontleenen, op een, ee-
zins voldoende, voet te brengen?

Noode slechts, wijdt men daaraan
strekt onvoldoende sommen.

En toch grondt onze magt in Indië
uitsluitend op het leger en op de vloot
onze zedelijke meerderheid, waarop zoo
is gezondigd, rust, door dat zondigen,
op de punt der bajonetten.

Maar het leger wordt uit Nederland
voldoende gevoed en in Indië onvoldo-
voorzien. Te weinig talrijk, om aan
dreigende gebeurlijkheden het hoofd te
den, kan het gene expeditie van enig
lang afzonderen, zonder gevaarlijke
blootingen van kostbare bezittingen.

*Eene cirkel van vuur omringt Java,
Java is eene mijn, die gemakkelijk te
den is.”*

Ook de vloot wordt verwaarloosd.
Belangrijk is wat het „Bataviaasch Handels-
van Nederland verlangt voor Indië:

„Het verlangt een krachtig hoofd van
bestuur; een minister, die Koning en
voorlicht omtrent de ware behoeften
Indië, — die den moed heeft, aan die
hoeften naar eisch te voldoen, — die

penhagen werd gebracht.

Er is in de Nederlandsche pers reeds zoo breed
geschreven over het jubileum van Gothenburg; er
aan de groote tentoonstelling reeds zooveel kolommen
wijd, dat een min of meer breedvoerige beschrijving
twijfeld tot herhalingen zou leiden. Trouwens, voor
bezoek aan het geweldig groot aantal zalen en stands-
deze expositie, zouden de drie *dagen* van het verblijf
Tamborapassagiers moeten worden uitgezet tot drie
en de enkele *dagen* van oponthoud in Kopenhagen zou-
even zoovele *weken* moeten zijn om deze prachtige
met haar breede „gade's” en „vej's” tot onderwerp
beschrijving te maken. Daarom worde hier volstaan
de verzekering dat de passagiers van de „Tambora” —
geveer 150 in getal — zoowel van de reis als van het
blijf in de twee genoemde steden veel hebben genoten,
veel, dat waarlijk op de terugreis van Gothenburg
Kopenhagen onder de passagiers het plan rijpte, de
rectie van den Lloyd te verzoeken voor hun rekening
verblijf in Kopenhagen met een dag te verlengen.....

Maar dat ging niet. Vrijdagmorgen 20 Juli moest en
de „Tambora” aan den steiger te Rotterdam liggen
haar gereed te maken voor de eerstvolgende reis naar
op 28 Juli.

De „Tambora”.....

Mij dunkt, wanneer haar menselijke gevoelens zoo
kunnen worden toegeschreven, moet die „Tambora”
den avond van den 10den Juli niet geweten hebben,
zij het er mee had, toen aan den „Hock” de stuur-
het roer links wendde en hij den steven naar het Noorden
in plaats van als altijd naar het Zuiden richtte. Dat
iets bizonders, zooals trouwens ook het vertrek van
Lloydkade iets bizonders droeg. Nu niet, zooals anders
een aansjouwen van koffers en pakken voor de reis na-
de Tropen. De „barang” bepaalde zich thans tot een en-
„Gepäck”. Nu geen hartroerend afscheid voor zóó- en
veel jaren; nu geen schreiende oogen of bedrukte ge-
ten, en, aan boord, ditmaal geen enkel „handschoentje”.
Men zag en men wist het: 't Zou een plezierreis wor-
en in dat teeken stond heel het vertrek van de „Tambora”
Ruys, maakte de tocht mede, en, we weten het, over
verblijf aan boord van de Lloyd-schepen wordt nimmer
geklaagd, tenzij door de „nurksen” die het nergens kunnen
vinden, maar indien tijdens deze reis naar het Noorden
de bediening aan boord buitengewoon goed was: in

Lunchroom

DE OUDE VETTE HEN

DEN HAAG bij het Stadhuis

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,
 's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a.
Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.
 Theoretische en praktische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, 1e Coupeuse,
 Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.
 Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

vreest te mishagen, door, uit de Indische baten, in de eerste plaats te voorzien in de Indische behoeften, — die het talent heeft, talenten te vinden en de rechtschapenheid, ze te waarden en in het belang van Nederland en Indië te doen werken; — die maakt, dat het oppergezag in Indië in geschikte, krachtige handen zij en veerkracht geve aan een bestuur, dat standvastigheid aan rechtschapenheid paart. — Dat vraagt Indië aan Nederland, omdat het zich als een gedeelte van Nederland beschouwt.

Het zou het niet behoeven te vragen, indien Nederland Indië aan zich zelf overliet. De lezer zal het met ons eens zijn, dat dit hoogst belangrijke uitingen zijn. Men veroordeelt Thorbecke wel eens om den drang, waarmede hij zijn ons maar zeggen, democratische denkbeelden werkelijkheid wilde omzetten. Maar indien dit van het Bataviaasch Nieuwsblad, de uitdrukking van den geest der Europeanen in Indië, dan is het toen zelfs reeds den tijd voor de invoering van een liberaal gouvernement. Toch stuitte die inrichting hier op grooten tegenstand. Men wilde de onwilmatigheid niet erkennen van den eisch ook in Indië gelegenheid te geven tot ontwikkeling eigen kracht. Dat wordt o.a. bewezen door eene brochure, naar aanleiding van dat resumé vermeld: „Indië, gelijk het geworden is, en Nederland gelijk het dreigt te worden”, door J. D. van der Werden, oud-resident op Java.

Welk zaad is — zoo vraagt de schrijver — seculair het jaar 1848, over ons Indië met volle handen uitgestort? Het grootste gedeelte der geschriften, in het bijzonder voor Indië bestemd, welke, vooral in de eerste jaren op 1848 volgende, met elke mail, in

lijvige pakken derwaarts werden afgezonden, niet overvloeiende geweest van afkeuring, dikwijls in honenden, smalenden toon, van al het in Indië bestaande? Waren het niet gedurig angst- en jammerkreten over de verdrukking en uitputting der Javaansche bevolking? Werden niet dikwijls enkele feiten, met het stelsel, tot dusverre voor Indië als het beste geacht, in geene betrekking reeds streeks geweten aan dat stelsel, alles met het blijkbaar doel, om het in Indië zelve in verdenking te brengen, en, om het door een ander te doen vervangen, in vele opzichten, niet ongelijk aan dat, waarvan wij tot 1830 reeds de wrange vruchten hadden geoogst? Hoorde men niet gedurig klaagtonen over de achteruitzetting en het treurig lot der, daarwonende, afstammelingen van Europeanen, zoodat het inderdaad nog alleen aan de meer rustige geaardheid van dat gedeelte der christenbevolking dank te weten is, dat het niet reeds lang zijn gewigt heeft in de schaal gelegd om mede te werken tot verzwakking van ons gezag in Indië?

Evenwel. De schrijver moet toch erkennen, dat er veel waars in dat resumé staat — naast veel overdrevens. Zoo b.v. dat „veerkracht in Indië vaak wordt gebroken door oppermagt in Nederland.” Maar hij schrijft dat toe aan de onbevoegdheid van de Kamer, die de wetten voor Indië maakt. Inderdaad is daar wel iets aan te doen. Maar desondanks was het een gezond beginsel, dat door parlementairen invloed aan de autocratie van de Regeering over Indië een einde was gemaakt.

Een andere grief van den schrijver over het resumé is de volgende:

„Waarvan toch wordt bij bedoeld resumé voortdurend uitgegaan? Wat is het beginsel, of veeleer het dwaalbegrip, dat daarin,

nummer ons „Wilhelmus”, evenzeer met gejuich en handgeklap begroet..... Ja, inderdaad, dat was een aardig oogenblik toen de hoeden af, de handen op elkaar en de harten open gingen. Toen bleek reeds, wat later nog zoovele malen en op ondubbelzinnige wijze is gebleken: het Zweedsche volk is een vriendelijk volk en een hartelijk, waardeerd volk.

Drie dagen van vermoeiend stadsbezoek zijn toen gevolgd, waarbij natuurlijk het tentoonstellingsterrein met zijn machtig imposante gebouwen en zijn indrukwekkenden omvang het middelpunt vormde. Reeds eerder is het opgemerkt: het was niet mogelijk om in een zoo kort tijdsbestek alles, wat de tentoonstelling bood, iets meer dan vluchtig te beschouwen. Het overgrote deel der Tamborapasagiers moest dan ook de expositie laten voor wat zij was en het prefereerde een autotocht door de aan natuurschoon zoo rijke omgeving van Gothenburg of wel, het wilde getuige zijn van de zeilwedstrijden, die in de onmiddellijke nabijheid van de haven gehouden werden, — wedstrijden, waarbij de Nederlandsche groep van deelnemers zulke schitterende resultaten hebben bereikt.

Hartelijk was het afscheid, dat de bevolking van Gothenburg den daaropvolgenden Zondag van de „Tambora” genomen heeft. De heer Ruys had de plaatselijke journalisten, zoodat de correspondenten van de Stockholmsche bladen daar ter plaatse een diner aangeboden aan boord van de „Tambora”, waarvan door de persmensen een ruim en dankbaar gebruik werd gemaakt. In minder of meer breedvoerige artikelen werd in de Gothenburgsche en Stockholmsche pers een beschrijving van de „Tambora” gegeven, „het eerste Nederlandsch-Indische passagiersschip, dat Gothenburg in zijn haven zag”. Mede daardoor was de belangstelling bij het vertrek uit deze stad nog grooter dan bij de aankomst en de waardeerde woorden, die de bladen hebben gewijd aan den Rotterdammer Lloyd, aan zijn Directie, aan de „Tambora” en aan de passagiers werden op spontane wijze onderstreept door de menschenmigte, die het schip uitgeleide deed.

En van Gothenburg naar Kopenhagen, waar de „Tambora” Maandagmorgen aan de Lange Linienvij meerde. Uiteraard was de belangstelling hier minder groot. Kopenhagen zou tenslotte niet anders zijn dan een plaats van ophoud, Maar de interesse van de zijde der passagiers was er des te grooter om. Want Kopenhagen bood uiteraard meer attracties voor de touristen der „Tambora” dan

**SPECIALAAL ADRES
 VOOR DAMES
 EN KINDER
 KONFEKTIE**
 v. s.
GERZON

LOUIS ZELDENRUST
 GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
 Premier Prix Academie Nationale, Paris
PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG
 HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
 HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
 Ondulation Permanente (best. tegen atmosoh. invl.)
 FRANSCHÉ MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

P. VAN DEN BRUL
 Veenestraat 15 Den Haag
 Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleding
 Speciale afdeling voor
Kleding naar Maat

**ARBEIDSBEURS VOOR
 DEN OUD-IND. MILITAIR**
 Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
 Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdag na 12 uur gesloten.
 Directeur: A. VAN BOXTEL,
 Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loghem, Cilliersstraat 30.
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
 ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

X.X. Werkgevers!
 Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:
 Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnkne, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.
 De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

de maaltijden ditmaal door restaurateur en chef-kok andere zorg was besteed, dan mag ik dit wel toeschrijven „het oog van den meester”, nietwaar? En dan is het begrijpen dat heel het bedienend personeel het beste heeft voorgezet. De directie van de Koninklijke Paketvaartmaatschappij, de heer J. H. Hummel, maakte evenzeer de reis, evenals de heer T. P. Baart de la Faille, directeur de Int. Crediet- en Handelsvereniging Rotterdam. En deze kopstukken bevond zich een groot aantal In- en uitgaanden aan boord, die voor het meerendeel hun tijd met deze plezierreis konden veraanamen; dan er de Senaat van het Delftsch Studentencorps, die op een bijzondere uitnodiging van den heer Ruys den tocht maakte en tenslotte was er ons „strijkje”, een dillettanten-geselschap, gevormd door een zestal ambtenaren van het Departement van Koloniën, hetwelk mede op verzoek van de Lloyd-directie aan de reis deelnam. Zij hebben de diners aan boord en 's avonds aan dek op uitwendige wijze medegewerkt om de gezelligheid aan boord zooveel mogelijk te verhoogen..... en wannéer er aan ons eens een enkele muzikale wanklank werd gehoord, hebben de pasagiers dit mogen schrijven op rekening van enkele misstreek, die, indien zij niet reeds tijdig weggeredeneerd door het aangename tafeldiscours, de amateurs gaarne werd vergeven. De „Tambora” de reis naar Zweden en Denemarken aangevangen en volbracht en zij heeft bij allen, die zich aan boord bevonden, de aangenaamste herinneringen achtergelaten.

HOFLAND - DEN HAAG
 Woning-Inrichter
 Behanger - Stoffeerder
 DOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

Garage NASSAU
 SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
 Verhuren van Luxe Auto's
 tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
 Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co
 VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
 TEL. SCH. 1198.

Anfa Zijspanwagens
Ace- en
:: Indian-Motoren ::

FORD Automobielen

ROVER **LEVERANCIER** **OSMOND**
OOST EN WEST

RIJWIELEN
 BIJ
J.H.C. MERCKEL
 PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
 BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461
DEN HAAG

ALL STEEL **VERZENDT NAAR** **BATAVIER**
OOST EN WEST

Magazijn van

Heerenhoeden en Pelterijen

EDUARD PELGER
 Prinsestraat 35 - Den Haag
 Telefoon 3902

FRANÇOIS BLOM's
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
 Geb. in linnen Stempelband
f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
 Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

ERNEST CASSUTTO
TANDARTS
 (Lid van de Vereeniging „Oost en West“)
 Assistent: A. LATERMANN, Tandarts
Prins Mauritsplein 3
 Telefoon SCH. 61 (Vroeger Fred. Hendrikslaan)
 Spreekuren: alle werkdagen 9-11 en 1-3
LAGE VASTE tarieven

bij elke redeneering op den voorgrond staat? Dit beginsel is niet, dat Nederlandsch-Indië is eene bezitting, sedert ruim 250 jaren, tengevolge van gevoerde oorlogen, tractaten en overeenkomsten, aan Nederland verbonden is geweest; niet, dat het een gewest, 't welk, met deszelfs eigene, rijke millioenen-sterke bevolking, met zans nog zelf-regeerende of aan ons gezag onderworpen vorsten, een eigenaardigen vorm van bestuur *behoeft*, 't welk, alleen door den Moederstaat geruggesteund, kan blijven bestaan; maar de schrijver gaat, bij zijne betoogen, bij al zijne *eischen*, uit van het begrip, dat Nederlandsch-Indië met een Europeesch rijk kan gelijk staan; dat het *regeert* heeft als zoodanig deszelfs eigen soort van Regering, wetten en verordeningen te kiezen; in één woord, dat het een gewest kan zijn, dat gerust op eigen wieken drijven kan en den steun van den Moederstaat volstrekt niet zou behoeven."

Is het niet alsof men over den kolonialen strijd van onze dagen leest? Wij zullen niet verder ingaan op den inhoud van deze brochure van den heer van Herwerden. Er blijkt uit, dat in oud-Indische kringen weinig sympathie voor den geest van het resumé aanwezig was, al kan niet ontkend worden, dat het veel waars bevatte.

Wij hebben getracht uit Blok's „*Geschiedenis van het Nederlandsche volk*” ten minste een handleiding te vinden omtrent onze Regeering over Indië. Maar wij hebben zoo weinig gevonden, dat het slechts een lijst van aanhalingen genoemd kan worden. Wij hebben ons aan de studie gezet van die aanhalingen, maar kunnen op het oogenblik daaromtrent

Gothenburg. De hoofdplaats van Denemarken, in inwonersaantal gelijk met Amsterdam, heeft veel meer dan deze laatste het karakter van een wereldstad: heeft dus ook meer attracties dan Amsterdam: heeft vooral mooiere, bredere straten en een veel drukker verkeer. Kopenhagen is „klein-Parijs”. Daar is allereerst het Tivoli, een gelegenheid tot uitgaan niet beter te vergelijken dan met onze Kermesse's d'été, maar dan oneindig veel grooter en grootscher in opzet en omvang; met bioscoop en balletdans in open lucht; met alle denkbare en ondenkbare genoegens en vermaken. Zoo is Tivoli, dat, bij goed weer, iedereen avond een groote menschenmenigte, waarvan de „demi-mondaine” de meerderheid vormt, herbergt.

Dan zijn er: het „Palais de Dance”, de „Lorreyclub”, de „Göthekeller”, gelegenheden, die zich wellicht beter laten bezoeken dan beschrijven..... En als de meest bekende hotels: „d'Angleterre” en „Wivil”, die met hun uitnemende en, dank zij de valuta, niet dure spijzen en dranken voor de Nederlanders een niet minder grootere en welkome attractie vormen. Kopenhagen is hoofdstad en Residentie tegelijk; wellicht vandaar dat meerdere grootstads-leven als in onze groote plaatsen? Kopenhagen geeft een in elk opzicht „royalen” aanblik door de breede straten en hooge, monumentale gebouwen. De stad heeft een geweldig druk autoverkeer, voor het overgrootste deel gevormd door de taxi's met zeer billijke tarieven. Kan dit laatste misschien oorzaak zijn, dat het autoverkeer, zoowel in Gothenburg als in Kopenhagen, zoo véél drukker is dan in de drie groote plaatsen van ons land?.....

De „Tambora” is Vrijdag 20 Juli, 'smorgens vroeg aan de Lloydkade te Rotterdam teruggekeerd van hare in elk opzicht goed geslaagde propagandareis naar Zweden en Denemarken. Op initiatief van enkele passagiers, voormannen van de zeilsport, circuleerde aan boord een lijst, waarop door de passagiers voor een bedrag van f 350.— werd geteekend. Voor dit bedrag zal in Holland worden vervaardigd een „Tamborabeker”, welke aan de Koninklijke Zeilvereeniging te Gothenburg ten geschenke zal worden uitgereikt met de bedoeling den beker ieder jaar te bestemmen als zeilprijs. De naam „Tambora” werd gekozen als blijk van waardeering jegens den Rotterdamshen Lloyd voor de uitnemende wijze, waarop een aantal Indische verlofgangers en andere Nederlanders in de gelegenheid waren in 1923 een reis te maken naar het Noorden en voor de goede zorgen aan de passagiers be-

BESCHIKBAAR.

SCHOOL
OF
ENGLISH
 Geleenstraat 118
 Weteringkade
DEN HAAG

BEROEPS-LEERAARS UIT ENGLAND DIE DOEK HOLLANDSCH SPREKEN

UITSLOTEND PRIVAAT ONDERRICH IN DE ENGLISCHE TAAL

nog niets mededeelen. Het zal eene zelfstandige studie moeten worden. Die echter wel beloofd interessant te zullen worden.

Wij willen dan ook liever — alvorens verder gaan — iets mededeelen omtrent de groote kwestie van het communaal bezit op Java, dat een zoo geverband heeft met ons bestuur. Wij volgen daar Pierson: „*Koloniale Politiek*”.

Pierson vroeg in 1870: of het wenschelijk was dat het communaal bezit op Java in stand werd gehouden? Hij ontkent dat. Hij bestrijdt de heering, dat het communaal grondbezit een waarlijk zou zijn tegen het ontstaan van het proletariaat. Dit ontstaat, zegt hij, uit drie oorzaken: uit ondoende productie, uit overmatigen aanwas van volking en uit ongelijke verdeling van inkomsten en fortuinen.

De vraag: of het communaal bezit de productie bevordert? ontkent Pierson ten sterkste en baast zich er over, dat men het communaal bezit aankweekt „voor een land als Java, waar de volking is aangegroeid tot ruim 9000 zielen per vierk. geogr. mijl (1870). Hij houdt zich aan spreuk van de Duitsche boeren: „gesammt ist verdammt gut.”

Wat betreft den bevolkingsaanwas komt hij de conclusie, dat het communaal bezit ten opzichte daarvan dezelfde uitwerking heeft als een stelsel van armenzorg.

Ook heeft het communaal bezit tot gevolg ontstaan van een klasse uitgeslotenen, die soort proletariaat gingen vormen.

Het betoog van Pierson komt ons juist voor door de ervaring, ook op Java, bevestigd. Bij bespreking van de Regeeringsmaatregelen komen wij daarop terug.

(Wordt vervolgd.)

steed. Maar anderzijds zal deze Tamborabeker ieder in Zweden de herinnering doen opleven aan het van deze Indischen stoomer, een bezoek, dat, we schen het reeds, de belangstelling voor Nederlandsch-Indië zeer groote mate ten goede komt. Die belangstelling onze Koloniën is in Zweden en Denemarken groot. Een belangstelling van zoo geheel anderen aard, als wel eens in andere, grootere landen aantroffen!... belangstelling van Zweden en Denemarken voor onze zeezucht bezittingen is er eene, die gericht is op de tiging van wederzijdsche handelsbelangen, zonder bedoelingen!.....

Vandaar ook, dat wij met volkomen vrijmoedigheid Hoofdredacteur van de *Gothenburger Morgenposten* de lichten, die hij ons vroeg, kon verstreken, met het volg, dat een dag later genoemd blad een voor ons derlandsch-Indië zéér waardeerd artikel bevatte.

De Rotterdamshen Lloyd kan met groote voldoening den zoo goed geslaagden tocht terugzien. De bladen hebben reeds het bericht gebracht, dat in Augustus de „Rindjani” nog eenmaal de reis naar Gothenburg en Kopenhagen maken. Het is 't beste antwoord op de vraag: of reeds als deze ook voor onze Koloniën nut hebben?

Tijdens een interview, dat de heer Ruys den hoofdredacteur van een der Zweedsche hoofdbladen verleende, heeft de directeur van onzen Lloyd o.a. gewezen op de concurrentie, waarmede de zeevaartmaatschappijen — ook de Zweedsche! — bij hun route naar het Verre Oosten hun ben rekening te houden.

't Is misschien 'n weinig onvriendelijk, maar wij den zeggen: laat die concurrentie *blijven*. Het einde van een eerlijken concurrentiestrijd, welke met economische penen gevoerd wordt, kan nooit anders dan aan de ontwikkeling van onze Overzeesche gewesten ten goede werken.

De Rotterdamshen Lloyd blijve het Indische vlagvervoer in de Scandinavische wateren voortzetten.

Na de „Tambora”..... de „Rindjani”.

Na de „Rindjani” nog vele andere schepen der Indische handelsvloot.

Dan zal de propaganda voor onze Koloniën inderdaad in „nieuwe banen” zijn geleid.

Drogisterij „DE SALAK”
 Molenstraat 67 hoek Prinsestraat
 Telefoon H. 2849

Het betrouwbaarste en goedkoopste adres
 Indische Geneesmiddelen

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
 ALLEEN NOORDEINDE 162A. DEN HAAG TELEFOON 4782

**Vereeniging „Koloniaal Onderwijs
 Congres”.**

De bovengenoemde Vereeniging, in wier werkheden de lezers van ons weekblad zeker allen grootste belang zullen stellen, werd onlangs door de Hoogleeraren en andere academische docenten in Nederland het volgende rondschriften geformuleerd:

De Vereeniging „Koloniaal Onderwijs Congres” is besloten in de kersivacantie van dit jaar in Den Haag een congres te houden ter bespreking van het Indische Hooger Onderwijs.

Men meent, dat dit onderwerp ook in Nederland, en in academische kringen, ernstige aandacht verdient en dat de tijd gekomen is om daarop te doen bliken.

Wij dank zij de ontwikkeling van het middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs in Indië, dat het algemeen op geen lager peil staat, dan het Indische, is een der voornaamste voorwaarden voor de ontwikkeling van de volken in Indië en dat de volken in Indië alle noodig hebben.

De vereeniging is vervuld om daar te lande ook instellingen van hooger onderwijs te stichten, al ware het ook met een beperkt aantal studeerenden.

In 1920 werd reeds te Bandoeng een particuliere technische hoogeschool in het leven geroepen waaraan civiel-ingenieurs worden gevormd, en waaraan een regeeringswege wordt thans de instelling van een rechtseleerde en van een medische hoogeschool voorbereid. Het aan de rechtshoogeschool te geven onderwijs in de z.g. Indologische vakken zal tevens de kiem van een literaire faculteit vormen. Het zou de uitvoering van deze plannen door de Indische overheid financieele omstandigheden onoverhoopbaar maken. Het is te hopen dat de Indische overheid zal trachten deze plannen te verwezenlijken, dan is toch de totstandkoming van het begin eener Indische universiteit een kwestie van luttel jaren.

De samenwerking van Nederland zal vooral noodig zijn voor de bezetting der leerstoelen, die aan hooger onderwijs in Indië moeten worden gegeven, en men hoopt, dat de hooger onderwijsinstellingen in Nederland, zoo vaak op hen een beroep zal gedaan, daartoe zullen willen medewerken, en de bezwaren, die zich bij gelegenheid zullen voordoen, al te zwaar te laten wegen.

De samenwerking, die ook in andere opzichten noodig zal zijn, een gunstige atmosfeer te scheppen en daartoe in de eerste plaats de samenwerking voor het Indisch hooger onderwijs te bevorderen, is het hoofddoel van het congres.

De bestuur richt zich niet alleen tot die hooger onderwijsinstellingen, die op de eene of andere wijze tot Indië zijn getrokken, maar ook tot de hooger onderwijsinstellingen, die op hun actieve deelneming in de eerste plaats rekenen. Ook anderen zullen het doel van het congres in belangrijke mate kunnen bevorderen door nuttige wenken te geven, al het slechts door de aandacht te vestigen op gebreken, welke men meent, dat aan de organisatie van het hooger onderwijs in Nederland kleven en die wellicht in Indië vermeden kunnen worden.

Maar tot allen, die aan het hooger onderwijs in Nederland verbonden zijn, ongeacht de faculteit waartoe zij behooren, richt het bestuur zich met de dringende aanbeveling om aan het Indisch hooger onderwijs ernstige aandacht en belangstelling te schenken. Het gaat hier om het belangrijkste en in zijn gevolgen meest betekenisvolle wat Nederland op cultureel gebied in Indië ooit tot stand heeft gebracht of kan brengen. Geen Nederlander, die zich rekenschap geeft van de toekomst, welke de landen rondom den Grooten Oceaan tegemoet gaan, kan er onverschillig onder blijven, dat Nederland thans de gelegenheid heeft om door een deugdelijke organisatie van hooger onderwijs in Indië er veel toe bij te dragen, dat aan dit land, te midden van die andere landen, een plaats verzekerd wordt, evenredig aan het belang zijner geografische ligging en aan zijn aandeel in de wereldproductie, en daardoor ook een cultureele gemeenschap met Indië tot stand te brengen, die hechter zal blijken te zijn dan alle andere banden.

Vooraf voor wie aan het hooger onderwijs in Nederland verbonden zijn, geldt hier: *tua res agitur*.

Het bestuur hoopt, dat alle hoogleeraren en andere academische docenten hun belangstelling zullen toonen, door althans het lidmaatschap van het congres te aanvaarden en van hetgeen daar verhandeld wordt kennis te nemen.

Hoogachtend,
Het Bestuur:

Prof. Dr. W. A. KUENEN, (Voorzitter).
 Mr. K. F. CREUTZBERG, (Onder-Voorzitter).
 Dr. C. J. VINKESTEYN, (id.).
 Dr. J. W. GUNNING, (id.).
 Mej. C. PERK, (Penningmeesteres).
 Gironummer 9062.

Prof. Dr. G. A. J. HAZEU.
 Prof. Dr. N. J. KROM.
 R. Ng. POERBATJARAKA.
 MOHAMMAD ZAIN.
 D. VAN GEUNS.
 W. M. HAYE.
 J. ROTTIER, (1e Secr.).
 's-Gravenhage, Berkstraat 24.

Jhr. Mr. M. M. VAN ASCH VAN WIJCK,
 (2e Secr.), 's-Gravenhage, Zeestraat 55.

De kosten van het lidmaatschap bedragen voor hoogleeraren en andere academische docenten f 3. Aan alle leden zullen op hun verzoek de praeadvies en het stenografisch verslag van het congres toegezonden worden.

Het ligt in de bedoeling op het congres de volgende punten te behandelen en er praeadvies over te laten uitbrengen:

- Het Indisch Hooger Onderwijs in het algemeen:
  - Algemeen culturele betekenis van het Hooger Onderwijs in Indië.
  - Voor welke wetenschappen is reeds thans en in een afzienbare toekomst Hooger Onderwijs in Indië noodig?
  - Een Universiteit, mede omvattend het technisch Hooger Onderwijs of verschillende afzonderlijke hoogeschoolen?
  - Plaats of plaatsen van vestiging.
  - Opmerkingen over andere onderwerpen van algemeen aard, met de inrichting der Universiteit of afzonderlijke hoogeschoolen verband houdend, als o.a.: bestuur en leiding der instellingen van H. O.; de leerkrachten; samenwerking met het H. O. in Nederland; ruiling met of detachering van leerkrachten uit Nederland; vrije studie of controle op de studie; het systeem van doceeren en de praeadvies.

FIRMA P. C. & A. PICO & ZONEN
 Brandtstraat 2-6 Tel. M. 1478
 le Van den Boschstr. 213 Tel. B. 178
DEN HAAG
 Wij zullen handhaven kwaliteiten concurrentie.
 Rund-, Kalfs-, Varkens- en Lamsslagerij, annex
 Fijne Worst- en Vleeschwarenfabriek.
 (1882-1922).

MEUBELLEN
 INKOOP VERKOOP

FIRMA G. JONKER
 1ste v. d. Boschstraat 77
 's-Gravenhage Tel. Bez. 142
 Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

VERZAMELAARS
 Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkopen of hunne verzameling wenschen te completeeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

**NEDERLANDSCH-INDIË
 OUD EN NIEUW**
 Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*
 DEN HAAG

**Naamlooze Vennootschap
 Luxe-Auto Verhuuronderneming**
 voorheen P. J. JANSEN
 Eenig adres: Koninginnegracht 1D.
 (over Hoofd-Ingang Dierentuin)
 te 's-Gravenhage.
 Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

WISBRUN & LIFFMANN
 Koninginnegracht 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
 DEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELEN.

't SPORTHUIS
v/h E. ARNOUITS
GRAVENSTRAAT tegenover de Bonneterie DEN HAAG

HEEREN
MODE
ARTIKELEN

PRIMA
Engelsche
Regenjassen
voor
Dames en Heeren.

Boorden

RESTAURANT „KUMMER”
Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339

BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.

ZALEN DISPONIBEL voor extra Dinners en Partijen tegen uiterst concurrerende prijzen.

APARTE ZAAL VOOR DAMES

Hotel „PROMENADE”
Oude Schev. weg 21
TEL. SCH. 454

Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
Prachtige ligging :: Matige Prijzen

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Ten gevolge der heerschende malaise wordt het bestaan van genoemd blad bedreigd.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

- dagogische taak der docenten; internaten, enz.
- II. Organisatie van het Rechtskundig Hooger Onderwijs, te verbinden met de opleiding van ambtenaren voor den bestuursdienst en den administratieve dienst in Indië.
  - III. Organisatie van het Medisch Hooger Onderwijs.
  - IV. Het uitgroeien van de bij het Rechtskundig Hooger Onderwijs reeds dadelijk noodzakelijk te doceeren literaire vakken tot een zelfstandige letterkundige faculteit. (Hierbij kan ook behandeld worden de wenschelijkheid van het onderwijs in de geschiedenis der godsdiensten en der kunsten).
  - V. Het Technisch Hooger Onderwijs.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Ned.-Indië in vergelijking met andere koloniën.

Aan de redevoering door *mr. Buffart* gehouden in den Volksraad, bij de algemeene beschouwingen over de Indische begroting 1924, ontleent de *Deli Crt.* van 21 Juni o.m.:

Op Malakka en in Indo-China, om bij de meest voor de hand liggende voorbeelden te blijven, wordt, te oordeelen naar de inlichtingen van particuliere zijde verkregen, *vreemd kapitaal* met open armen ontvangen; worden zij, die naar belegging voor kapitaal uitzien, aangemoedigd en op allerhande wijzen tegemoet gekomen, terwijl zij bij ons maar al te vaak van het kastje naar den muur worden gestuurd, zoodat zij er den brui aangeven zich nog verder voor Indië te interesseeren. Indo-China moet voor Europeesche cultures een aantrekkelijk land zijn: voldoende werkvolk, een arbeidsregeling, welke arbeidszekerheid geeft, lage belastingen en medewerking van het bestuur, dat daar, naast de rijstcultuur, gaarne andere cultures aangevangen of uitgebreid ziet, terwijl er mooie gronden, zoowel voor suiker als voor overjarige cultures, beschikbaar zijn. En niet alleen Fransch kapitaal, zoodat de regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken verleden jaar meende, is daar welkom, en de verschillende autoriteiten daar doen hun best om belanghebbenden op de hoogte te brengen en bij hun plannen te helpen.

Voldoende werkkrachten zijn daar door de immigratie van Britsch-Indiërs steeds te krijgen, en door de hulp en den steun, die het gouvernement daarbij verleent, zijn de kosten om werkvolk van Britsch-Indië in Malakka te krijgen — niettegenstaande den veel grooteren afstand — veel geringer dan om werkvolk van Java bijv. op Sumatra te krijgen. Waar de kosten, verdeeld over den tijd, dat de werkmans in dienst blijft, op Malakka neerkomen op f 0.03 per dag, bedragen die op Sumatra niet minder dan f 0.13 per dag en per arbeider. Geschikte grond is er ook aanwezig.

Maar wat vooral voor zakenmensen, die iets willen entameeren, zeer aantrekkelijk is — men weet op Malakka over het algemeen, waarmede men af is — men staat daar niet telkens voor verrassingen, zoodat iemand, die iets beginnen wil, zijn calculaties te voren vrij nauwkeurig kan maken en niet rekening te houden heeft met eenige onzekere factoren. Ook zijn de autoriteiten daar bevoegd, bijv. ten aanzien van cijns en canon, af te wijken van de vastgestelde tarieven, als dit in 's lands belang wordt geacht, indien daardoor een belangrijke onderneming kan worden bewogen zich op Malakka te vestigen.

Naast de voorbeelden, reeds verleden jaar door mij genoemd, om aan te toonen, dat aan andere landen meer en meer de voorkeur gegeven wordt,

kan ik nog wijzen op het Amerikaanse concern, waartoe ter Oostkust van Sumatra de Hollandse Amerikaanse Plantage-Mij. behoort; dit concern heeft op Malakka de Malayan-American Plantation Company, waarin het nu minstens reeds f 14 miljoen gestoken heeft; kapitaal, dat ons voorbij gaan is.

Dit ziet nu alleen op vreemd kapitaal, dat ons mijdt. Doch ik vrees, dat nog een grooter gevaar ons bedreigt, n.l. dat *Nederlandsch kapitaal* ons gaan verlaten. Verleden jaar wees ik er reeds op dat de Handelsvereniging „Amsterdam” over Philippijnen dacht; ik heb daarover niets nader vernomen, maar als ik mij wel bekende feiten combineer, dan kan de conclusie geen andere zijn dan dat de H. V. A. zeer ernstige plannen heeft om zich voor verdere belegging te wenden of tot Malakka, of tot Indo-China, misschien wel tot beide. Nu weet ik wel, dat de H. V. A. in de ooren van sommigen geen guldenklank heeft, maar, wat me dat lichaam ook moge verwijten, het had een zeer nationaal karakter; wat het van zijn in Indië verworven winst overhield, belegde het tot nu toe in Indië. Doet het dit in het vervolg niet meer, dan betekent dit een verlies voor ons, een verlies, dat wij aan onszelf te wijten hebben.

Want de H. V. A. doet zoo iets niet uit dépit of dergelijke redenen; dit lichaam is in al zijn handelingen zoo zakenmensch, dat als het zich voor belegging van zijn kapitaal tot een ander land wendt, het meent daar voordeliger af te zijn dan in Indië.

Dit is een van de redenen, waarom ik meent te moeten zeggen, dat wij moeten zorgen niet achteraan te komen — en dus te laat — met eventueel noodige maatregelen. Er is echter nog een andere veel belangrijker reden, waarom er niet getalmd moet worden, Zoolang de toestanden in Europa zich niet geconsolideerd hebben, en dat om belegging van kapitaal daar riskanter blijft dan belegging in Indië, zal voor de tropen nog voldoende geld te vinden zijn; doch wordt het in Europa anders, dan zal voor een opbouw in Europa veel kapitaal noodig zijn, dat er voor Indië veel meer zal overschieten. Daarom is het nu het tijdstip om te handelen. Laten wij die gunstige gelegenheid nu voorbijgaan, dan loopen wij de kans, dat het te laat is, maar dan ook onherroepelijk te laat.

Het mooie werk van den journalist in Indië.

De heer *J. Veersema* is opgetreden als hoofdredacteur van de *N. Soer. Crt.* In het nummer van 14 Juni neemt de repatriërende hoofdredacteur de heer *Ed. van Gherl*, afscheid van zijn lezers. Hij schrijft o.m.:

Gedurende 15½ jaar, twee malen onderbroken door korte verloven, hebben wij de *ups en downs* van dit blad meegemaakt; we zijn er opgewekt onder gebleven, sterk door de overtuiging, dat er voor den *journalist in Indië* mooi werk te verrichten valt.

Mooi werk, — omdat de *journalist*, die zijn taak goed opvat, die temperament bezit en den moed zijner overtuiging, nimmer behoeft te vreezen voor sleur of verveling; nimmer ook kans loopt, te hezwen voor de verlokkingen van den geldzak. De plicht wijst hem den weg, en de onontbeerlijke volharding vindt hij in zijn werk, dat, rijk aan afwisseling, zijn geest frisch houdt en perspectieven opent, waar de kalm-levende ambtenaar en de in zijn „zaken” opgaande particulier geen begrip van hebben.

De *journalist* zelf weet het best, dat hij niet voor de eeuwigheid werkt, ook niet voor de historie, hoogstens voor de naaste toekomst, omdat er van zijn ideeën allicht hier of daar iets blijft hangen en misschien, als de ideeën zelf zuiver zijn, iets goeds stichten, leiden tot opheldering en verklarung.

Doch men houde in dit opzicht zijn illusies laag bij den grond; het publiek is grillig, het denkt

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE
N. DE PARMENTIER

Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen

DIRK HOOGENRAADSTR. 172
SCHEVENINGEN

Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
Spreekuur 11—12 u. 's-Avonds 9—10 u.

Restaurant „GUDE”
WEIMARSTRAAT 341 TELEFOON M. 5240

Diners vanaf . . . . . 80 cent
Dagschotel (tusschen 12 en 2 uur) . 80 cent
Uitzending van Dinners tusschen 4 en 7 uur
Kamers met pension vanaf f 50.- per maand

Aanbevelend, EUG. J. D'HAÏNE

Hôtel de l'Europe
AMSTERDAM

HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
ZALEN VOOR PARTIJEN

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang. 181
 Modernste Ligging - Modernste Inrichting
 Electricische Verlichting - Centrale Verwarming
 Electricische Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Hotel „de Leeuwerik”
 KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM
 TELEFOON 514
Huis van den Eersten Rang
 CENTRALE VERWARMING. S

Haagsche Coöperatieve Keuken
 Restaurants
 Keppelerstraat 274 . . . . . Tel. M. 2313
 Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B. 228
 Maaagshotel 12-2 uur . . . . . à f 0.65
 Diner 5-7 uur . . . . . à f 1.10
 Diverse Schotels à la carte.
 Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER
 MAALTIJD en 10.14 bezorgloon PER BUS.

zoals Kipling zegt — met zijn ellebogen
 het voelt met zijn schoenen.
 wijzigingen in de Indische maatschappij ge-
 ook de Pers in Indië een andere richting. Het
 onlijke element, gevolg van fellen concurren-
 est, dat minister De Waal Malefijt van „tro-
 tijl” deed spreken, het zich vrij algemeen
 over de Regeering stellen der bladen, het ge-
 aan Persvrijheid tengevolge van het drukpers-
 ement, behooren tot het verleden.
 invoering der decentralisatie was de eerste
 van openbaar leven. De morgenstond van
 politiek ontwakent! De instelling van gemeen-
 den en van den Volksraad gaven de Indische
 nalistiek meer beteekenis.
 heer Van Ghert beoordeelt „Aneta” als een
 elling, die beter verdient dan de bestrijding,
 aan leiders en instelling hebben blootgestaan.
 en zijn gemaakt, — wie maakt ze niet? Aan
 en boosheid werd weleens de vrije teugel ge-
 ; wie heeft zijn temperament altijd in be-
 ng? En dan: de fouten zijn erkend, wat van
 herhaling ervan uitsluit. Alleen zij, die verge-
 ngen kunnen maken tusschen den tijd van
 eger en het heden, zijn in staat de beteekenis
 „Aneta” op haar juiste waarde te schatten;
 ichtgeving is — en dit geldt vooral voor de
 en Batavia verschijnende bladen — op hooger
 gekomen: „Aneta” is voor de Indische Pers
 worden een onmisbare factor.
 schrijver vraagt zich af, of hij misschien uit een
 ere school is: Een enkele geestdriftige heeft
 reeds toegevoegd, dat wij deze tijden niet „be-
 en” en dat het goed is, dat wij heengaan; Indië
 nog alleen maar behoefte hebben aan in den
 strijd geoeffenden..... Deze merkwaar-
 uitspraak beteekent een vonnis voor 90 pet.
 Indische journalisten; slechts een klein hoopje
 recht van spreken hebben, de anderen — de
 manieren — hebben te zwijgen, „weten er
 van”, worden slechts vooruitgeschoven door
 in broodheeren.....
 en zeker opzicht is, wat ons betreft, deze par-
 lige bewering juist. Als men ons spreekt van
 geweldige tijden”, die er zijn, en van de nog
 weldiger tijden”, die in aantocht zijn, dan ha-
 wij de schouwers op. Plus ça change, plus ça
 la même chose. Want bij de veranderingen
 staatkundig opzicht, welke langzaam worden
 bereid, zullen zij, die zich thans ietwat lui-
 dig naar voren dringen, geen rol spelen; aan-
 ders van een doelloos verzet tegen de overheid,
 en zij de eersten zijn, die, als er klappen vallen,
 hun kraag gevat worden. En wat degenen be-
 t, die zich meer op economisch terrein bewe-
 en, hun zij toegevoegd, dat het nog altijd nobeler
 is, het verantwoordelijkheidsbesef en het
 tsgevoel der „werknemers” te prikkelen, dan
 smatige grenzen te trekken en de Europee-
 maatschappij in Indië in aan elkander vijan-
 kampen in te deelen.
 en slotte verklaart de heer Van Ghert, dat zijn
 steeds geweest is, het Europeesche deel der
 olking bijeen te houden.
De graven der Indische militairen.
 als gevolg van een artikel in *Mataram*, waarin
 aandacht op werd gevestigd, dat in alle lan-
 prachtmonumenten werden opgericht voor den
 kenden soldaat, als een blijvende hulde voor
 elen, die in den strijd voor hun land vielen,
 ij in Indië, in den geheelen uitgestreken ar-
 el..... voor de militairen graven worden aan-
 offen in verwaarloosden toestand, schreef, vol-
 de *Loc.* van 16 Juni, het hoofd van de Ie Afd.
 het D. v. O. het volgende aan alle divisie- en
 telijke militaire commandanten:
 aanleiding van het in dit artikel (het geheele arti-
 werd aangehaald. *Loc.*) ter sprake gebrachte omtrent
 toestand, waarin vele graven zouden verkeeren, wordt
 gedeeld, dat bij art. 1 van het G. B. van 15 Sept. 1920
 de hoofden van gewestelijk bestuur zijn gemachtigd
 voor zooveel noodig in overleg met de betrokken mili-

taire gezaghebbenden, op kosten van den lande, te voorzien
 in het onderhoud van de in hun gewest aanwezige graven
 van bij de uitoefening van hun dienst omgekomen lands-
 dienaren (zoowel burgerlijke als militaire), alsmede van de
 graven van landsdienaren, die ter aarde zijn besteld buiten
 de daartoe bestemde kerkhoven, ook voor zoover de betrok-
 kenen niet bij de uitoefening van hun dienst zijn omgek-
 omen, voor zoover daarin niet op andere wijze wordt voor-
 zien.
 In verband hiermede heb ik de eer u te verzoeken de be-
 trokken militaire gezaghebbenden in uwe afdeeling (uw
 gewest) op te dragen, om, wanneer in hun ressort graven
 worden aangetroffen, die in een verwaarloosden toestand
 verkeeren, zich ter zake te verstaan met de betrokken bur-
 gerlijke gezaghebbenden.
 Voorts zou bij voorkomende gelegenheden te uwer heoor-
 deeling, bijv. op den verjaardag van H. M. de Koningin, op
 die plaatsen waar gedenktekens zijn opgericht, een krans
 kunnen worden neergelegd en een korte rede gehouden, het-
 geen uiteraard den geest in het leger niet anders dan ten
 goede kan komen.
 Voor de gedane uitgaven kunnen eventueel rekeningen
 worden ingediend bij de Ve afd. van het D. v. O.
 Ten slotte gelieve u zoodanige maatregelen te treffen, dat
 vorenstaand schrijven niet in het vergeetboek geraakt.

De invloed van het sirihekauwen op de mondholte.
 In eene studie van dr. Aller C. Ellis in „The Ar-
 chives of International Medecine” zegt hij, aldus
 de medische medewerker van het *Soer. Hbl.* (dd.
 15 Juni), dat het sirihekauwen het verval der tan-
 den voorkomt, blijkbaar door afzetting van tand-
 steen. Er wordt in het geheel geen antiseptische of
 bacteriëdoodende invloed uitgeoefend op de flora
 in den mond.
 Het sirihekauwen leidt tot chronische verande-
 ringen van het mondslijmvlies, het terugtrekken
 van het tandvleesch, ettering van de tandwortels,
 atrophie van de tandholten van de kaak en tot het
 los gaan zitten en het verlies van tanden en kiezen.
 Hoe dit loslaten der tanden precies in zijn werk
 gaat, is nog niet heelemaal bekend. Daar het ver-
 lies van tanden en kiezen het ernstigste gevolg is
 van het sirihekauwen, ware een onderzoek naar de
 wijze, waarop zulks geschiedt en naar de wijze,
 waarop zulks kan worden voorkomen, zeer ge-
 wenscht.

Sirihekauwen is niet zelden de oorzaak van kanker
 in den mond. De schrijver gelooft, dat er reden
 is om aan te nemen, dat, hoewel hierover geen
 statistiek bestaat, bij een groot aantal gevallen
 van kanker, de oorzaak op deze gewoonte is terug
 te brengen.
Indische Tooneel-litteratuur.
 Henri Borel had in een dramatische kroniek in
 het *Vad.* de hoop geuit, dat er mettertijd Indische
 tooneelschrijvers zullen opstaan, die het nog wel
 eens over iets anders zullen hebben dan het (eigen-
 lijk niet bestaande) Indo-Tôtök-probleem, en die
 een goedkoop succes van kromspreken onmensche-
 lijk vinden.
 Hierop antwoordt Hans van der Wall in de *Java-
 Bode* van 14 Juni met een protest. Hij zegt o.m.,
 dat in de navolgende tooneelwerken het Indo-Tô-
 tök-probleem niet behandeld wordt en geen woord
 krom gesproken wordt: *Betaald* van Max Bruno;
Gedecoreerd en *Nedda* van mr. Thomas; *Karina
 Adinda*, *Pangéran Negoro Joedho*, *De Laatste Eer*
 en *Pastoor Servaas* van Victor Ido. Deze stukken
 zijn alle met min of meer succes opgevoerd en in
 druk verschenen.

UIT DE INLANDSCHE PERS.
De Blinde-
 I.
 Onder de personen, die in Ned-Indie op de
 openbare wegen en in de hotels geld bedelen, zijn
 tal van zieken en vele blinden.
 Hoe groot de omvang van dien toestand is, is
 zelfs bij benadering niet te gissen, doch hij ver-
 dient de aandacht van gezonden en zienden, die
 zich dikwijls niet indenken in het deerniswaar-

UIT DE INLANDSCHE PERS.
De Blinde-
 I.
 Onder de personen, die in Ned-Indie op de
 openbare wegen en in de hotels geld bedelen, zijn
 tal van zieken en vele blinden.
 Hoe groot de omvang van dien toestand is, is
 zelfs bij benadering niet te gissen, doch hij ver-
 dient de aandacht van gezonden en zienden, die
 zich dikwijls niet indenken in het deerniswaar-

VENI - VIDI - VICI
 Prijs niet den dag, vóór het avond is. Prijs nimmer
 Whisky alvorens de gerenommeerde
WHITE & GOLD
 te hebben geproefd!
 Indien niet te uwent verkrijgbaar schrijf
 Vertegenw. Fred. Hendriklaan 73, Tel. S. 316, Den Haag

Zijt Gij Abonné ?
 van het rijk Geïllustreerde
 Maandblad
NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW
 Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
 aan bij de Administratie s
PRIJS PER JAARGANG f 20.—
 Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
 van f 10.—
 Losse nummers f 2.50
Nobelstraat 20 Den Haag
 — Telefoon H. 1987* —

Kasteel „Oud-Wassenaer”
 Telefoon Kievit 571
 15 minuten per Electr. Tram van Den Haag
 Tramhalte Stoeplaan
Het geheele jaar geopend
 Alle comfort Matige pension-prijzen

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch
 Licht, Baden, Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

LEDEN VAN DE
VER. „OOST EN WEST”
 hebben op vertoon van hun Lidmaatschap-
 kaart toegang tot de Clublokale Restau-
 rant en Leeszaal van de **Amsterdamsche**
Burgerwacht, Singel, hoek Vijzelstraat
 Amsterdam.
 Zij kunnen er elken Maandagmiddag
 tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de
 Afdeeling Amsterdam der Vereeniging Oost
 en West aantreffen.

TEL-PENSION PHILADELPHIA
 ROSCHKE KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTAFEL ::
 INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
 Centr. Verwarming. Lift.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 19,769,180.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,860,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 'S-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schiftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscrédietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 'S-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregeldde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-klokksignaal.

dig en kommervolle bestaan dier ongelukkigen, voor wie het op de wereld, in huis en op de wegen, gedurende hun geheele leven steeds duister-nis is.

Eén van de eerste middelen om dien ellendigen toestand te verlichten is zeker het verlenen van geldelijken steun aan het Blinden Instituut te Bandoeng en aan de Eijken-Stichting te Batavia, waar de blinden een behoorlijk onderdak hebben en waar goed voor hen wordt gezorgd.

Doch tevens zal men, in het belang van stelsmatige vermindering van het aantal blinden, de noodige voorzieningen moeten nemen en de bevolking in verband daarmee op groote schaal in kennis moeten stellen met de oorzaken, welke tot blindheid aanleiding kunnen geven.

Zoo schrijft „Minerva” in de „Perniagaan” van 7 Februari 1923, dat het hoornvlies van het kinderoog dikwijls reeds beschadigd is bij de geboorte, tengevolge van de oogziekte der moeder. Bij ouden van dagen wordt de lenswerking gebrekkig, terwijl het troebel worden van het glasvocht in het oog mede één der oorzaken is dat een persoon slecht ziet.

De algeheele blindheid is o.m. een gevolg van de ziekte der net- en vaatvliezen, waardoor de hersenen de lichtindrukken niet kunnen opnemen.

Ziekte of verwonding der gezichtzenuw en aandoeningen der hersenen hebben het zelfde gevolg.

De blindheid der kinderen ontstaat zoowel tijdens de zwangerschap der moeder als bij het geboren worden.

Toch is dit laatste min of meer zeldzaam. Het aantal kinderen dat kort na de geboorte blind wordt, bedraagt, volgens den schrijver, ongeveer 10 pCt. van het aantal geboorten.

Aan de kinderen, die blind geboren worden, schijnt de wetenschap nog te kunnen bieden, doch voor de kinderen, die kort na de geboorte het gezichtsvermogen verliezen, blijkt de toestand bijna onherstelbaar te zijn.

Legt men de oogleden dier kinderen open, dan ziet men dat de kleur van het wit van het oog bloedrood en dat veel etterstof aanwezig is, welke ontstaat door de besmettende bacillen van de oogziekte der moeders, tijdens hare bevalling.

Wanneer de ouders nu maar steeds op de hoogte waren van de toestanden en wisten dat zij terstond deskundigen bijstand moeten inroepen ter voorkoming van het ergste wat een mensch treffen kan!

Doch zoo is het gewoonlijk niet. Zij denken dat eene oogziekte geen ernstige zaak is en laten uit domheid of ook wel uit gierigheid de oogziekte maar op haar beloop, daarbij, tot overmaat van ramp, nog vuile handdoeken en kleedingstukken gebruikende en bij het zogenaamde reinigen van het oog de eerste voorschriften van reinheid verwaarloozende.

Van handenwassen en van het afzonderen der besmette kinderen is geen sprake.

Volgens den schrijver is de pokziekte mede één van de verspreiders der oogziekten doordien de giftstof het hoornvlies van het oog aantast en de daaruit ontstane etterwerking het oog vernietigt.

De oogziekte, die duizenden Inlanders in Ned.-Indië heeft aangetast, is bekend onder den naam van „trachoom”, die zeer besmettelijk en dientengevolge zeer gevreesd is.

In het bovengedeelte van het oog kan men kleine korreltjes zien, die veel gelijkenis hebben met het zaad van den sagoboom en die zich, steeds vermeerderende, over het oog verspreiden.

Zij tasten het hoornvlies aan en veroorzaken etterende puistjes.

In geval van genezing blijft een litteken achter op het hoofdvlies.

De trachoom-verschijnselen ontstaan door infectie.

Hoe deze plaats heeft, is niet altijd uit te maken.

Het gebruiken van besmette goederen is ver-

BESCHIKBAAR.

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting

moedelijk wel een der voornaamste oorzaken, die niet onwaarschijnlijk brengen ook dieren de smetting over.

Voorts moeten in de lucht besmettende kiemen aanwezig zijn.

Het is goed den strijd aan te binden tegen vliegen, die aan de pootjes dikwijls de besmette kiemen medevoeren.

In het algemeen is reinheid niet het sterke der Oostersche volken en als het dus onzindelijk is in een of andere plaats in Ned.-Indië, dan het niet te verwonderen dat besmettelijke ziekten, waaronder ook de oogziekten, daar een vruchtbaren bodem tot ontwikkeling en verspreiding vinden.

Op Java komt de trachoom het meest voor de groote steden.

In het gebergte met een kleine bevolking het aantal ooglijders aanzienlijk minder.

De oogspecialiteiten, kunnen als de hulp te laat wordt gevraagd, dikwijls genezing brengen, ook zelfs nog aan de kinderen, die na geboorte, tengevolge van de ziekte der geslachtsorganen der moeder, zijn besmet.

(Wordt vervolgd.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Promotie van Dr. Ir. Han Tiauw Tjong, werktuigkundige Ingenieur.
II (Slot).

's Avonds opende in Den Haag het Restaurant Royal zijne deuren voor hen, die aanzaten den door den heer en mevrouw Dr. Han aangeboden feestmaaltijd.

Oost en West waren hier in treffende verandering bijeen.

Helaas waren enkele der genoodigde hooglaren door familie- en andere omstandigheden hun spijt verhinderd van de aan hen gericht noodiging gebruik te maken.

Prof. Dr. J. H. Valckenier Kips evenwel en Dr. J. A. Veraart, de laatste vergezeld van echtgenoot, namen aan den disch deel en werden met Ir. W. C. Kool, assistent aan de Technische Hoogeschool en schrijver dezes het Hollandsche element.

Ook Zijne Excellentie Wang Kouang Kij en verscheidene leden van de Legatie zetten door tegenwoordigheid aan het festijn meerderen ter bij.

In eene reeks speeches gaven verschillende aanwezigen uiting aan hunne gevoelens jegens Dr. Han en zijn werk. Zijne Exc. de Gezant opende rij door in de Fransche taal nogmaals te wijzen op de buitengewone betekenis van de doorwrochte studie niet alleen voor China, maar ook voor Nederland en Ned.-Indië.

Vervolgens had Prof. Valckenier Kips de fijne gevoelde attentie om in het Duitsch woorden van warme vriendschap en oprechte bewondering te wijden aan het gezin en het gezinsleven van Dr. Han.

Prof. Veraart stelde in het licht de groote betekenis van landen als Nederland en China op economisch zoowel als op cultureel gebied en sprak den wensch uit van een spoedige tot standkoming eener Nederland-Chineesche vereeniging.

De heer Be Tiat Tjong, voorzitter van Chung Hwa Hui, bracht in deze kwaliteit hulde aan den vroegeren voorzitter, die thans als jonge Doctor in hun midden zat.

De schrijver greep de gelegenheid aan, om te wijzen op de vriendschapsbanden, die reeds vele jaren hem met Dr. Han hebben verbonden en hoopte dat ook in de toekomst resultaten van de energie en het denkvermogen van Dr. Han zullen volgen.

Ir. Kool bracht naar voren, dat in Dr. Han toch ook lag opgesloten den Ingenieur Han, dien hij als

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD
APELDOORN :: TELEF. No. 273

VERLOFGANGERS

JE ADRES voor Gereedschappen, Koperwerk, Gordijn-garnituren, Geldkisten, enz. enz. is bij

A. NIEUWENHUIZEN

Prinsestraat 19-21 Tel. H. 7763

zoodanig huldigde als een uitnemend constructeur en iemand, die ook van zijne studie jaren in Delft iets had weten te maken.

Daarna was het woord aan den gedoctrineerde, die aan de hand van het gesprokene, zich tot de verschillende aanwezigen richtte.

Den volgenden avond vond wederom in het smaakvol interieur van Royal een door den heer en mevrouw Han gegeven soirée plaats, die door een 30 à 40 personen werd bezocht.

Ook hier was het de heer Be Tiat Tjong, die als voorzitter van Chung Hwa Hui, memoreerde de verdiensten van Dr. Han als president der vereniging, die door zijne kundige en tactvolle leiding de vereniging tot grooten bloei had weten te brengen.

Dank werd aan het echtpaar Han gebracht bij monde van den heer Phoa L. Tj. voor de gastvrijheid, waarmede zij steeds hunne woning voor hunne in Holland vertoevende rasgenooten hadden opengezet, aldus eene huiselijkheid verschaftende, die dezen in den vervolge slechts noode zouden missen.

Als woordvoerder voor de overhandiging van een stoffelijk blijk van dankbaarheid en vriendschap trad op de heer Liem B. T., die aan Dr. Han overdroeg een monumentaal album van de hand van den kunstenaar Lion Cachet, waarin waren bijeengebracht de beeltenissen van de vele vrienden van den jongen doctor.

Een geanimeerd souper besloot dezen welgeslaagden avond, maar zelfs na afloop hiervan konden de aanwezigen er niet toe besluiten huiswaarts te gaan, zoodat een belangrijk deel zich opmaakte naar het clubappartement van Chung Hwa Hui en daar nog geruimen tijd bijeen bleef.

En Dr. Han Tiauw Tjong en zijne gemalin konden Holland verlaten met het besef, dat zij hier een groot aantal vrienden achterlieten die met intense vreugde in het succes hadden gedeeld en hen met leedwezen naar Indië hebben zien vertrekken.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Een nieuw (?) werk van Prof. Grubauer over Midden-Celebes.

In ons vorig overzicht namen we den volgenden titel op: Celebes. Ethnologische Streifzüge in Südost- und Zentral-Celebes, von Prof. A. Grubauer (uitgave van de Folkwang-Verlag in Hagen in W.) Het lag in de bedoeling om onze lezers met den inhoud van dit geschrift wat nader in kennis te stellen, doch thans blijkt het onnoodig te zijn, daar deze uitgave een herdruk is van des schrijvers werk: Unter Kopffägern in Central-Celebes, tien jaren geleden verschenen bij P. Voigtländer in Leipzig.

De platen van beide uitgaven zijn geheel gelijk, maar de tekst van de nieuwe editie is hier en daar sterk bekort door weglating van heele passages en verder mist deze 1°. de kaart, 2°. de woordenlijst, 3°. het register, en 4°. het voorwoord van den Leipzigschen druk.

In de nieuwe uitgave, die wat stevigheid van hand, papiersoort en typografische uitvoering betreft, niet in de schaduw kan staan van de oude van 10 jaar geleden (en bovendien niet veel in prijs verschilt van deze), maken noch de schrijver, noch de uitgever, melding van den vroegeren druk met zijn afwijkenden titel.

Ned.-Indië. Oud en Nieuw.

De hr. W. O. J. Nieuwenkamp publiceert in de Ang.-afl. weder eenige bladen uit zijn dagboek en schetsboek, gedurende zijn jongste reis in den Indischen Archipel. Tekst en teekeningen hebben ditmaal betrekking op een kort bezoek, in 1918, aan de eilanden Kisar, Leti en Roma. Wat de hr. N. schrijft is altijd interessant. Zoo ook deze bijdrage. Gaarne hadden we echter wat meer vernomen van de op Kisar wonende afstammelingen van Hollanders uit den tijd der O.-I. Compagnie, die zich weinig of niet vermengen met de overige bewoners, Christenen zijn en Europeesche namen dragen. Juist in den laatsten tijd is van verschillende zijden de aandacht gevestigd op deze merkwaardige menschen. Men zie bijv. G. J. Wiggers: De mestiezen van Kisar (De Revue van 18 Dec. '20, en De Nederlanders van Kisser bij Timor (Aarde en haar Volken. Dec. 1917). Verder bevat deze afl. weder een vervolg van Dr. F. D.

J. HORNMAN & ZOON
TAXATEURS
 Groot Hertoginnelaan 252 - Den Haag
 Telefoon M. 391.
 In- en Verkoop-Bureau
 van geheele en ged. van Inhoedels

K. Bosch' geïllustreerde studie: Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst, zoomede het eerste gedeelte van het „Naschrift over het oud-Portugeesche fort op Poeloe Ende; en de Dominikaner Solor-Flores-Missie, 1561—1638”, door Dr. G. P. Rouffaer, met twee plattegronden van 1635 en een schetskaart van Midden- en Oost-Flores. (Zie de vorige afl. van Ned.-Indië O. en N.)

The Journal of the Royal Asiatic Society.

In de Juli-afl. wijdt de Orientalist C. O. Blagden, eene bespreking aan de Verspreide geschriften van Prof. Kern (uitgave Kon. Inst. T. L. en Vk. te 's-Gravenhage) en aan den eersten druk van Prof. Krom's Inleiding tot de Hindoe-Javaansche kunst.

Van dit laatste werk is inmiddels een tweede, herziene uitgaaf verschenen, welke uitvoerig en zeer waardeerdend werd besproken door den hr. W. F. Stutterheim in het jongste Letterkundig Bijblad van de N. R. Courant (18 Juli).

Europeesche werkgever en Inlandsche werknemer.

Onder dezen titel verscheen (te Magelang bij H. V. Maresch) eene brochure van de hand van Mr. J. M. Heslinger. De schr. stelt zich vrijwel op neutraal standpunt; op bevattelijke wijze geeft hij een overzicht van de werkovereenkomsten door ondernemingen en particulieren in Ned.-Indië met niet-Europeesche werknemers gesloten, daarbij vooral de juridische en economische zijde naar voren brengend. Eerst behandelt hij Java en Madoera en daarna de Buitengewesten (poenale sanctie).

Koloniaal Landbouwonderwijs te Deventer.

In druk is verschenen het Programma van het onderwijs voor het schooljaar 1923-24 der Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer. Deze school is bestemd voor hen, die zich, na enkele jaren voorbereidend hooger, middelbaar of meer uitgebreid lager onderwijs te hebben genoten, voor de landbouwpraktijk (in het bijzonder in Ned.-Indië) wenschen voor te bereiden. Het onderwijs is ingericht naar de behoeften van den tropischen landbouw, terwijl zoowel de algemeene als de vakopleiding van den leerling wordt beoogd. De school geeft geen opleiding voor een bepaalde cultuur, maar voor de uitoefening van den tropischen landbouw in het algemeen. Zij, die het einddiploma behaald hebben, zullen zich in de praktijk in Indië voor de speciale culturen nog moeten bekwamen, maar bezitten om dit te doen een goede basis. Voor de leerlingen, die een betrekking bij de suikercultuur of bij de rubbercultuur wenschen te verkrijgen, bestaat echter gelegenheid om na het einddiploma van de school te hebben verkregen, hunne voorbereiding te voltooien aan den Kolonialen Suikercursus of aan den Rubbercursus.

Verder is uitgekomen het jaarverslag van het Koloniaal Landbouwmuseum te Deventer over 1922. Het Bestuur doet daarin een dringend beroep op financieelen steun van de betrokken cultuurkringen, opdat de instelling meer en meer onafhankelijk worde van de subsidies der regeering; het is toch van meening, dat de instelling, die rechtstreeks dienstbaar is aan de opleiding van hen, die later voor een belangrijk deel de leidende posities bij de koloniale culturen zullen innemen, op den duur ook in hoofdzaak door die culturen bekostigd kan en moet worden.

Hare onmisbaarheid bij die opleiding is toch reeds lang bewezen, de instelling van nieuwe cursussen voor de opleiding voor bepaalde culturen is daarvan opnieuw een bewijs.

Het bestuur deelt voorts mede, dat de bezuinigingsmaatregelen der regeering ook de vervolgcursussen troffen, zelfs in die mate, dat hun bestaan in gevaar kwam. De besturen der cursussen wisten het onmiddellijk dreigend onheil af te wenden, zoodat in elk geval het bestaan der cursussen voor het loopende jaar verzekerd is, terwijl maatregelen getroffen worden om hun financieele positie op vastere basis te plaatsen.

Bovendien werd van betrokken cultuurkringen vernomen, dat het voornemen bestaat ook cursussen voor tabaks-, thee- en kinacultuur in te stellen, waarvoor de medewerking en steun der regeering vereischt zal worden.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 30. Amerika's rubber-onrust (Eucommia ulmoides?), door W. L. Utermark. — Kamer van Koophandel en fabrieken te Amsterdam. Jaarverslag over 1922 (Mededeelingen over handel en culturen in Oost- en West-Indië). — In- en uitvoer van Java en Madoera door particulieren. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijkse rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over economische zaken, nijverheid, delfstoffen en metalen.

Oostersch Genootschap in Nederland.

Bij E. J. Brill te Leiden is verschenen het verslag van het derde Congres, gehouden door het Oostersch Genootschap te Leiden op 4 en 5 April.

BIJ UW BEZOEK AAN
BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE,
 bemerk U, dat Uw kleederen gekreukt, gevlekt of gescheurd zijn.

U kunt ze moeilijk missen . . . . . Geen nood
Wij Reinigen en Persen Uw Kleding
terwijl gij slaapt!

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
 hebben eigen ateliers te

BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
 Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
 Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
 Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareren, Keeren, Plisseeren, Stoppen (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop, dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Cliënten mogen rekenen.

Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der bovengenoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleding,

terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.

American Express Cleaners & Tailors

Prop.: M. ANDRÉ,
 4 rue Grétry, BRUSSEL
 (eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Bruckère).

BESCHIKBAAR.

PIANO'S
RIPPEN
 P. Heinstraat 42
DEN HAAG

Ook in huur en in huurkoop

BESCHIKBAAR.

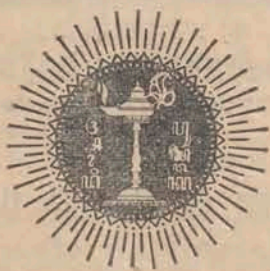
FIRMA J. ASJES Ez.
CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK
ALKMAAR

BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
 KOETSEN EN CARROSSERIEN VOOR
 .....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

BESCHIKBAAR.

N. V. Meubelfabriek „DELTA”
 Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893
NIJMEGEN

Wij kunnen U momenteel aanbieden;
Complete Huiskamers van af f 315.-

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofdepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeer, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs . . . . . f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„. . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

[JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„. . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert. . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel. . . .”

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië”.

Voor een Rijwiel gaat men bij de
Fa TIMMERMAN & Co.
JAVASTR. 40 TASMANSTR. 147 PLETTERIJSTR. 170
Tel. H. 219 Tel. M. 2509 Tel. H. 3742

HIMA
RUDGE-WHITWORTH RIJWIELEN
GOUDSTER

Het verslag bevat de overzichten van verschillende bij die gelegenheid gehouden voordrachten, waarvan de volgende in deze rubriek behooren te worden vermeld.

De makara in de Indische beeldhouwkunst, door Prof. Dr. J. Ph. Vogel. — Siva en Boeddha in den Oost-Ind. Archipel, door Dr. W. H. Rassers. — Tweeërlei D in het Maleisch, door Prof. Dr. Ph. S. van Ronkel. — Het zoogenaamde lingga-heiligdom van den Argapoera op Java, door W. F. Stutterheim. — Een dolk met inscriptie van Borneo, door R. Ng. Poerbatjaraka. — De hubur-ceremonie bij het Baliënsche Sradha-offer, door P. V. van Stein Callenfels. — Het exponeren en verbranden van lijken door Hindoe-Javanen en Baliërs, door C. Lekkerkerker.

Acta Orientalia.

Prof. Dr. Ph. S. van Ronkel geeft in de jongste afl. (Vol. II, No. 1) van dit tijdschrift „A preliminary notice concerning two old malay inscriptions in Palembang (Sumatra).” Aanleiding tot deze studie was een vondst van den hr. L. C. Westerenk; den 17 Nov. 1920 ontdekte deze in Ta'ang Toewo een lossen zandsteen, met 14-regelige inscriptie. De steen lag in een alang-alang vlakke met de letters naar beneden, zoodat de jaarlijksche grasbranden het schrift niet konden bereiken. Van de inscriptie werd een Abklatsch vervaardigd en een reproductie er van geplaatst in den 1en jaarg. (1921) van het tijdschrift Djawa.

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschrift.

Inhoud van Deel 16, afl. 6 (Juni '23). Oorspronkelijke bijdragen. Watervedeling in den verschen stam, door D. H. Immink (Korte mededeeling van het Proefstation voor het Boschwezen No. 3). — Het houtskoolovenbedrijf te Saradan, door F. Escher (met afb.). — De houtskoolovens te Saradan, door R. Wind Hzn. (met afb.). — Nadere beschouwingen over land- en boschbouw in het algemeen en in de residentie Palembang in het bijzonder, door D. J. G. van Setten. — Boscharchitect of boschmeester? door E. H. B. Bras-camp. — Djati's en Hindoe's (vervolg), door Th. Altona. Verder bevat dit Nr. korte berichten, Literatuur, Personalie en overige vaste rubrieken.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 51. Ondernemingen in Atjeh, door Dr. R. Broersma. — De kosten van mechanische grondbewerking, door Mecanicus. — Tweede gewassen (slot: uien, kool, komkommer, lombok), door A. J. K. — Algemeene beginselen van economisch rubber planten (slot), door J. K. M. — Droogte cultuur (Dry farming), door J. M. — De verbouwing van gember, door J. M. — Kina-insecten en hun parasieten, door Dr. R. Menzel.

De bevolking van Medan.

De in 1922 gepubliceerde resultaten der volkstelling, welke in Nov. 1920 in geheel Ned.-Indië werd gehouden, geeft het Verslag betreffende de gemeente Medan over het jaar 1922 1) aanleiding tot enige beschouwingen omtrent de bevolking van die plaats.

Allereerst wordt gewezen op den groei van het totaal aantal inwoners. In 1905 was het zielental 14.250 tegen 45.248 in 1920, dat is meer dan driemaal zoveel. In geen enkel der 24 steden waarmede Medan wat betreft aantal en verdeling der bevolking werd vergeleken, was die groei zoo sterk. Bandoeng, dat als voorbeeld van buitengewonen groei wordt aangemerkt, zag zijn inwonertal vermeerderen van 47.391 tot 94.300, d.i. zeer weinig boven het dubbele.

In 1905 bedroeg het totaal aantal inwoners van het geheele gewest 568.417, waarvan ter hoofdplaats 14.250 en in 1920: 1.197.554, waarvan in Medan 45.248, d.w.z. dat in 1905 slechts 2.5 pCt. van de bevolking van het gewest in Medan was gevestigd, tegen 3.8 pCt. in 1920.

Deze stijgende verhouding ten gunste der Gemeente wijst op het algemeene wereldverschijnsel, het trekken der bewoners naar de steden. Nog duidelijker komt dit naar voren, wanneer de bevolking in drie groepen wordt gesplitst.

Europeanen, Inlanders, Vreemde Oosterlingen. Daarvan waren respectievelijk:

in 1905	954 Europ.	3.191 Inl.	10.105 Vr. Oosterl.
1920	3.128 Europ.	23.823 Inl.	18.297 Vr. Oosterl.

Het aantal Europeanen is in die tusschen liggende vijftien jaren ruim driemaal zoo groot geworden, overeenkomende met de verhouding voor het totaal aantal inwoners. Het aantal Inlanders blijkt echter bijna 7½ maal zoo groot te zijn geworden, tegen het aantal Vreemde Oosterl. slechts 1.8 maal.

Wanneer men nog bedenkt, dat van het totaal aantal Inlanders juist de helft afkomstig is van Java, dan ligt de conclusie voor de hand, dat zich een zeer groot aantal contract-koelies, na afloop van hun contract in de stad vestigden. Op den landbouwenden Javaan, voor wiens blijvende vestiging als landhouwer zoo veel moeite moet worden gedaan, blijkt de stad voldoende aantrekkingskracht uit te

1) Met de jongste mail hier te lande aangekomen. Een boekwerk van ruim 250 blz.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
Salon de Rafrâichissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

oefenen om hem aldaar, ver van zijn geboorteland, een vaste woonplaats te doen kiezen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 17. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg der beschouwing over de Atjehsche zijde-industrie), door N. — De Sterrenwacht van Indië, door A. K. — De gewapende politie in het gewest Atjeh en Onderhoorigheden, door Centur. — De Marinevliegers in Borneo, door A. C. d. B. (Al deze artt. geïllustreerd).

E. Andriesso. In Memoriam.

Afl. 16 van jaarg. '23 der Publicaties van het Ned.-Ind. Landbouwsyndicaat bevat het portret, met waardeerdend bij-schrift, van den heer E. Andriesso, eeredlid en oud-voorzitter der Malangsche Landbouwvereniging, overl. 16 Febr. jl.

Andriesso was de jongste zoon van den Resident van Riouw en werd daar geboren in 1853. Hij werd in Holland opgeleid voor de suiker, kwam op 23-jarigen leeftijd in Indië, was op verschillende ondernemingen werkzaam en ging later over naar de koffiecultuur. Op 70-jarigen leeftijd nam hij rust, vestigde zich te Malang, doch overleed spoedig daarna. Door zijn karaktereigenschappen verwierf A. de sympathie en hoogachting van de geheele Planterswereld.

Suikerfabriek „Tjomal”.

De Ind. Merc. van 27 dezer geeft een overzicht eener uitvoerige beschrijving van de officieele opening der imposante nieuwe fabriek van de suikeronderneming Tjomal op 14 Juli jl. Ondanks de zware Westmoesson-regens was de belangstelling in deze gebeurtenis buitengewoon groot. Namens de Directie hield Mr. B. Baron Mackay, die voor deze plichtigheid uit Nederland was overgekomen, een openingsrede, waarin hij de historische bijzonderheden van de totstandkoming dezer nieuwe fabriek memoreerde. Vervolgens werden de verschillende personen herdacht, die tot den bouw het hunne hadden bijgedragen. Nadat de toegangspoort tot de fabriek door mevrouw Blank, echtgenote van den administrateur, geopend was, had de vermaling van het eerste riet met de gebruikelijke fanfares, en onder het oorverdovend geloei der stoomfluiten plaats. Aan 't noem-maal, waaraan een 150-tal gasten aanzaten, werden officieele toespraken gehouden door de betrokken B. B.-ambte-naren, door de administrateurs van bevriende ondernemingen en door handelsrelaties en vrienden. Een tegeltabelau der nieuwe fabriek werd door den onder-administrateur van Tjomal, namens de geëmployeerden, aangeboden aan de directie in Holland, hetgeen het bewijs levert dat nage-name verhoudingen op Tjomal heerschen. Baron Mackay lood namens de Hollandsche directie een kostbare gram-phonon aan voor de fabriekssocieteit.

Locale Belangen.

De afl. van 16 Juni bevat een artikel van G. de Raad over de Indische Schoolcommissies, naar aanleiding van een schrijven van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst aan de gemeenteraden, dat de governmentsbijdrage aan deze commissies zal worden ingetrokken. De schr. zal het betreuren, indien men van dit schrijven gebruik maakt om te trachten die commissies op te ruimen, want hoe onbe-langrijk ze mogen zijn, zeker is het, dat ze uitingen zijn van het plaatselijk georganiseerd gezag, dat ze een poging zijn om de leiding op onderwijsgebied eenigermate te de-centraliseren. Waar het thans voorshands zeker uitgeslo-ten lijkt, dat men op het Dep. v. O. en E. er in zou toestem-men of er zelfs aan zou denken om inderdaad over te gaan tot een zekere decentralisatie op onderwijsgebied, waarbii den raden zekere medezeggenschap zou worden verleend in zake aangelegenheden het onderwijs binnen hun ressort, daar is het thans niet de tijd om weg te werpen, wat reeds werd verkregen.

Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde.

De eerste afl. van deel 62 van het tijdschrift dat door het Bat. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen wordt uitgegeven, is wat titel en omslag betreft, meer smaakvol verschenen dan de vroegere deelen. Ook innerlijk heeft het tijdschr. eene verandering ondergaan, omdat er in zijn op-genomen uittreksels van de Notulen der Algemeene en Di-rectie-vergaderingen, welke tot eind 1921 in extenso afzon-derlijk werden gepubliceerd. Verder is er een nieuwe ru-briek „Mededeelingen” geopend, welke gelegenheid geeft voorloopige resultaten van onderzoekingen, korte aantee-keningen e.d. bekend te maken; ook zal het tijdschr. niet meer, zooals voorheen, 2-maandelijks, doch ieder kwartaal verschijnen.

In genoemde afl. is opgenomen eene studie van Dr. A. G. Kruyt over de bewoners van het eiland Mentawai, ten W. van Sumatra. De aardrijkskundige gegevens zal schr. pu-bliceeren in het Tijdschr. Kon. Ned. Aardr. Genootschap. Een en ander resultaat van een bezoek aan die eilanden in Febr. en Maart 1921. — Dr. P. Wirz publiceert een „Wör-terverzeichnis der Sprach des Stammes Mansibaber (von

IN KRINGEN
waar men tot oordeelen bevoegd is,
beschouwt men Aambeienzalf van
broeder Benedictus als het eenigst,
nooit falende middel. Prijs p. p. f. 1.—
Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

Wij fotografeeren U thuis

zonder verhooging

INLICHTINGEN:

FOTO-PERSBUREAU

Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

Zeebaboe's en Jongens

beschikbaar. 203

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden

v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

Wij weten nu dat de aandacht hier al daarop gericht is; de planters doen wat zij menen dat zij kunnen om er toe te komen; een vruchtenmaatschappij is gevonden om het produkt op te kopen. Hetgeen echter ontbreekt om aan te pakken, is het alles beheersende geld.

De noodlijdende plantages zijn niet in staat de kosten van nieuwe aanleg te dragen. Wij zullen ons niet bezig houden met de vraag, aan wie de schuld van hun toestand; de Cultuurbank bezit als gevolg van een vroeger roekeloos beleid, geen cent om te geven.

Het oog was gewend naar de Regering om hier weer eens de helpende hand toe te steken. Het Sur. Studie Syndikaat was als verlegenwoordiger van de planters met de Regering in onderhandeling getreden. Aanvankelijk leek het of de Regering zou helpen. Maar die hoop begint hoe langer hoe minder te worden. Het heeft er de schijn van alsof de Nederlandse Regering liever nog jaarlijks een milioen of wat aan het noodlijdend gewest kado wil maken, dan aan de planters 5 ton voor te schieten. Let wel: voor te schieten aan de planters, dus niet à fonds perdu aan de kolonie te verstrekken.

Het blad eindigt het artikel aldus:

„...Tenzij er een wonder gebeurt — en waar moet dat van daan komen? — gaat de kolonie een diepe inzinking tegemoet.

Er moeten offers worden gebracht; hoe, kunnen wij nog niet zeggen, maar er moet wat gedaan worden....”

In ons nummer van 17 Mei veroorloofden wij ons eenige opmerkingen naar aanleiding van een artikel van Dr. T. May in „Suriname” van 6 April, waarin een meening van Dr. van Blankenstein over de z.g. „treef” besproken werd. Dr. May komt op de zaak terug. Van onzen kant kunnen wij, na hetgeen wij in bovengenoemd nummer van 17 Mei schreven, daar niet op ingaan. Wij zullen ons bepalen tot het beantwoorden van enkele directe vragen. Dr. May wenscht te weten, wanneer wij de kolonie verlaten hebben. In het najaar van 1907.

Wij haalden een circulaire van het Departement van Onderwijs in Suriname uit het jaar 1907 of 1908 aan, waarin gezegd wordt, dat de bevolking niet gelooft aan de besmettelijkheid der lepra, maar eensdeels meent, dat deze alleen een gevolg is van het veronachtzamen van de treef, anderdeels dat de ziekte erfelijk, maar niet besmettelijk is. Er staat daarbij een noot van de redactie, die ons niet recht duidelijk is. Meent de redactie dat de steller van bovengenoemde circulaire niet geloofde aan de besmettelijkheid van de lepra, dan moeten wij dat tegenspreken.

Wij lezen daarin n.l.: „Aan volwassenen de tegenwoordig door ieder wetenschappelijk medicus gedeelte overtuiging bij te brengen, dat de lepra besmettelijk is, zal wel onbegonnen werk zijn.” enz.

Op nog een aanteekening van de redactie van „Suriname” moeten wij antwoorden. Naar aanleiding van het in den droom te weten komen wat iemands treef is, wees de redactie op de betekenis van het onderbewustzijn in den droom. Wij meenden dit ter zijde te kunnen laten, omdat het verband ons te duister was. Niet het verband tusschen droom en onderbewustzijn in het algemeen hadden wij hier op het oog, maar meer in het bijzonder het verband tusschen het onderbewuste van den droomenden persoon A en de treef van den persoon B.

In hetzelfde nummer van „Suriname” lezen wij in een brief uit Nickerie: „De expeditie van den heer Wix moet diamant gevonden hebben aan de Corantijn. Zelfs moet de leider der expeditie den wensch geuit hebben, direct terug te willen zoodra de buien heen zijn. Drie of zes steentjes, echte diamantjes, moeten den heer Wix ter hand gesteld zijn, je ware bewijs voor de aanwezigheid van de zoo gezochte delfstof in onzen bodem. De leider der

Heeren- en Dameskleeding

naar Maat

Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit

Gelegenheid tot Abonneeren

AANBEVELEND,

WILLEM VAN HOUT

MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN

Eigen Koffertfabriek

G. KERNER & Co.

BATAVIA DEN HAAG SOERABAIJA

Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

J. P. BATENBURG & CO'S

MEUBELTRANSPORT-MIJ

Dr. Kuijperstr. 16

TEL. H. 545.

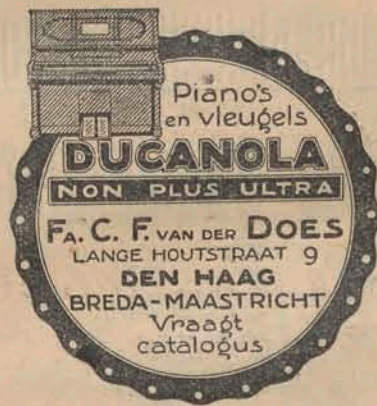
DEN HAAG.

MEUBELBERGING

RUIME UITPAKLOKALEN

VOOR

REISBAGAGE.

F. A. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BREDA-MAASTRICHT
Vraagt catalogus

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD

VOOR UW

Reclamecampagne.

Suriname.

Onder het hoofd „De Toestand der Kolonie” schrijft „Suriname” van 6 Juli:

„De toestand der kolonie is uiterst precair. De malaise neemt met de dag toe en armoede en gebrek grijpen velen aan, die tot nu nog zich in een redelijk bestaan mochten verheugen.

Hoe kan het ook anders? Op dit ogenblik bezit het land, behalve de balata-industrie, geen behoorlijk uitvoerbedrijf. Was deze industrie al sinds lang „de kurk waarop de kolonie drijft”, mettertijd is ook haar betekenis verminderd en brengt zij het maar zover dat zij de gemeenschap „zwevende” houdt.

Met de landbouw is het treurig gesteld. Hij beleeft een der talrijke crisissen, waaraan hij immer, en in de laatste tijd met steeds kleiner wordende tussenpozen, onderhevig is. De cacao-cultuur, tengevolge van ziekte in produktie belangrijk afgeminderd, kan daarenboven geen behoorlijke prijzen bedingen. Volgens de laatste berichten wordt te Amsterdam niet meer dan 14 cent per halve kilogram, d.i. 28, zegge en schrijve acht en twintig cent, per K.G. geboden. Een prijs waardoor niet eens een deel der kosten goed gemaakt wordt.

De koffieprijs beweegt zich ook in dalende lijn, terwijl momenteel de vraag zeer flauw is.

En toch moet van de landbouw snelle uitkomst worden gevraagd. Immers van uitbreiding van goud-, balata- of houtindustrie is er geen sprake. Andere mineraal- of bos-bedrijven kan men niet meer creëren. Deze hangen te veel van het toeval af.

Alleen door middel van de landbouw kan men de bodem dwingen rijkdommen voort te brengen. In deze gedachtegang dringt zich de bakoven-cultuur vanzelf op als momentelijk de enige snelle vorderende cultuur, die redding kan brengen.

„SALLANDIA”

(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

BESCHIKBAAR.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordeelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen”.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid”.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het toneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin”.

(Top Naeff in *De Amsterdamer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch toneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen”.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

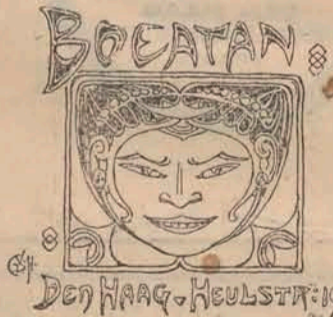
Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Bezoekt de Tentoonstelling

van

Den Haag - Heulstraat 19

Oost- en West-Indische Kunstnijverheid, in de vooraal, thans speciaal van Bataksche weefsels.

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's mid-dags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het ge-bruiken van *nassi goreng* of *bamie*. Donderdags *djanganan (gado-gado)* tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdag eenvoudige rijsttafel à f 1.50.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *kwee-kwee*, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

Pas ontvangen een collectie *akar bahar* arm-banden tegen de rheumatiek à f 2.50 per stuk.

Wissel In- en Verkoop
 Credietbrieven
 Telegrafische
 Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290
 CURAÇAO
 CARACAS
 VENEZUELA
 Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
 Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseeringer
 Handelsinformaties
 Rembours- en
 Document.-Credieten

expeditie is ditmaal een voornaam deskundige en waar hij zeer optimistisch gestemd is over het resultaat van zijne zending, mogen wij goede hoop koesteren.”

„De West” van 22 Juni schrijft:

„De afdeling der Rockefeller Foundation in Suriname, die thans hare krachten concentreert op de stad Paramaribo, paste de afgelopen maand 3583 maal het microscopisch onderzoek toe, waar-bij 1578 op personen die voor het eerst onderzocht werden. In behandeling werden genomen 3043 gevallen, terwijl 472 genezingen werden geboekt. In 108 gevallen werd behandeling geweigerd door be-trokkenen (vaak omdat men reeds behandeld was in het militair hospitaal).

Na Paramaribo komen waarschijnlijk aan de beurt Groningen, Republiek, Meerzorg en andere vestigingen. Op plaatsen waar reeds in vorige ja-ren de behandeling is toegepast, zal men nu onder-zoeken wat de blijvende resultaten zijn. Het werk der Rockefeller Foundation loopt zoetjes aan ten einde in Suriname.”

Wij zouden het ten zeerste betreuren, zoo de Rockefeller Foundation haar werk in Suriname als afgedaan beschouwde. Immers mist de kolonie de middelen om dien hoogst nuttigen arbeid voort te zetten, zoodat zeer spoedig de bereikte resultaten zouden verdwijnen.

In „In- en Uitvoer” een artikel van Dr. J. F. van Oss over katoenproductie, waaruit wij het volgende knippen:

„Voor ons land kan van belang zijn een Ameri-kaansch bericht, dat er op wijst, dat Suriname een uitstekende soort sea-island kan opleveren met alle voordeelen, die het gevolg zijn van goedkoop land, vruchtbaren bodem, goedkope arbeidskrach-ten, goedkoop watertransport, het ontbreken van bollworms of -weevils, terwijl twee oogsten jaar-lijks verkregen worden. Het was een officieel Amerikaansch bericht, dat deze feiten naar boven brengt en het is eigenlijk wel beschamend, dat een vreemde regeering moet opwekken om in onze kolonie een dergelijke cultuur ter hand te nemen.”

Uit den Verren Vreemde.

De koloniale tentoonstelling te Parijs.

De minister van koloniën heeft bij de Fransche Kamer een voorstel ingediend, strekkende om de koloniale interge-allieerden tentoonstelling, die in 1925 te Parijs zou plaats hebben, tot 1927 te verschuiven. De ontwerpen blijven over-igens ongewijzigd.

Een reuzen telescope voor de Z. Afrikaansche Unie.

In 1924 moet aan de Z. A. Unie een telescope geleverd worden, vervaardigd naar de aanwijzingen van Dr. Innes, die zich hiervoor naar Engeland heeft begeven. Voor de af-levering zal de keuring nog geschieden door sterrekundigen uit Greenwich en uit Leiden. Voor de resultaten, die van den reuzen telescope verwacht worden, rekent men ook op nauwe samenwerking met de observatoriums te Greenwich, Leiden en Yale, schrijft de *African World*.

Zal de melaatschheid uitgerooid worden?

De „Daily Chronicle” meldde, dat er binnenkort een be-weging op touw zal worden gezet om een einde te maken aan de melaatschheid in het Britsche rijk. Na afloop van het internationaal congres over de melaatschheid te Straats-burg, zal een commissie van deskundigen en vertegenwoor-digers van de Dominions beginnen de medische en finan-cieele middelen bijeen te brengen voor een campagne tot bestrijding der gevreesde ziekte in Indië, Afrika en andere deelen van het rijk. Sir Leonard Rogers, een der bekendste autoriteiten op het gebied van melaatschheid en andere tropische ziekten, deelt mede, dat men thans met de be-handeling van melaatschen zoo ver gevorderd is, dat met eenige inspanning en met financiële hulp de ziekte bin-nen dertig jaar geheel kan worden uitgerooid. Binnen ach-tien maanden na de invoering van de laatste methode van behandeling in de grootste leprozen-inrichting van Britsch-Indië, was de sterfte tot een vijfde der vroegere gedaald en in China was een soortgelijk resultaat bereikt. Ook de

besmettelijkheid der ziekte was belangrijk verdwenen. In sommige districten, waar de melaatschheid epidemisch was, (ver verspreid liggende), en waar de lijdens in het begin-stadium hun ziekte plachten geheim te houden, is verkregen, dat zij zich in grooten getale aanmeldden ter behandeling en dit geeft, naar Sir Rogers meent, gegronde hoop op een afdoende beteugeling van de ziekte.

Gewetensvroeging.

Zoo nu en dan, zelfs vrij geregeld, lezen wij van in de schalkist gestorte sommen, wegens ontdoken belastingver-plichting, wij noemen dit gewetensgeld.

Een dergelijk verschijnsel, zij 't van ietwat anderen aard, wordt nu gemeld door 't Britsche blad *Excelsior*.

Het Britsche Museum zou oversteelt zijn geworden door inzendingen van eigenaars van Egyptische oudheden, voor-werpen op zich zelf van beteekenis, maar ook scherven, splinters, brokstukken, geroofd, afgerukt, afgeslagen van monumenten. De dood van lord Carnarvon zou bij de eige-naars dezer reliquien de vrees hebben doen ontstaan voor een wrekende hand. Zij kunnen de mummies niet naar haar rustplaats, de brokstukken niet naar hun monument, de scherven niet naar het oorspronkelijke terug doen keeren, nu komen zij gemoedsrust zoeken, door aan het museum hun schuldigen buit te offeren. Er schijnen onder de in-zendingen voorwerpen van groote waarde te zijn; de pa-niek heeft dus toch een goede zijde — als 't waar is. —

De handel der Gefedereerde Maleische Staten.

De Kamer van Koophandel van de Gefedereerde Ma-leische staten heeft haar rapport over 1922 laten verschij-nen. De import bedroeg in totaal 25493210 P.St., de uit-voer 16313506 P.St. De malaise-toestand toonde in 't alge-meen nog geen verbetering, echter steeg de aanvraag naar-en daarmede de prijs van rubber en tin tegen 't einde van het jaar. Hierin meende men het begin van de ontspanning te mogen zien. In verslagjaar werden 20 nieuwe maat-schappijen opgericht met een nominaal kapitaal totaal van 432682 P.St.

De gemiddelde tinprijs bedroeg ruim 158 P.St. p. t., tegen 167 P.St. in 1921. In December 1922 was die prijs echter ruim 179 P.St. Wolgram werd weinig verhandeld, Duitsch-land was vroeger eigenlijk de eenige afnemer voor zijn staalnijverheid.

De caoutchouc-prijs wisselt af tusschen 23¹/₄ en 47¹/₂ cent (doll.) p. p.

Bij den invoer deed de Japansche mededinging zich voort-durend sterker gevoelen voor de levering van gedrukten ka-toen; toch behield Engeland hiervoor nog verre de over-hand, met een waarde van 578854 P.St., tegen 121291 P.St. invoer uit Japan.

De Gef. Maleische staten staan, zooals men weet, onder Britsch protectoraat.

Nieuwe Portugesche verbanningskolonie.

Een bericht uit Lissabon meldt, dat aan de Kamer van afgevaardigden, een wetsontwerp is voorgelegd, om het eiland Santa Luzia (Kaap Verdische eil.) tot strafkolonie te maken. De gestraften, welke nu hun tijd in Angola uitdienen, zullen, als het ontwerp aangenomen wordt, over-gebracht worden naar het eiland ten westen van de Afri-kaansche kust.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

De Secretaris-Penningmeester der Vereeniging „Oost en West”, is van 17 dezer tot 27 Augustus afwezig.

Van het Dagelijksch Bestuur:

DOEL EN STREVEN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”.

Opgericht den 3den Mei 1899.

De Vereeniging „Oost en West” beoogt het voortdurend versterken van den vriendschapsband tusschen Nederland en Oost- en West-Indië; het bevorderen van beider gemeenschappelijke belan-gen en wel die van Oost- en West-Indië in het bij-zonder.

De vereeniging tracht dit doel te bereiken door:

1. het verspreiden van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië;
2. het steunen van alles, wat dienen kan om de welvaart in Oost- en West-Indië te bevorderen, bij

Haagsche Steenkolen-Maatschij
 voorheen J. KEMPS
 Hofleverancier
 Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
 Den Haag Tel. H. 107

Piano's Orgels
 C. A. J. VAN KALMTHOUT
 Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562
 Bisschop Hamerstraat 1-1a
 Vleugels Kunstspelpiano's

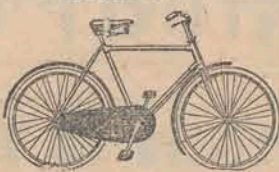
M. A. VREESWIJK

WIJNHANDEL - UTRECHT

Uitvoerige Prijscourant op aanvraag gratis.

P. H. MATLA Pansier-straat 33 SCHEVENINGEN

Motor- en
Rijwielhandel

Reparatie-
Inrichting

MOFFELN EN NIKKELEN ZEER BILLIJK

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON

GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

DROGERIEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

V. MASSARO

KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM

LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAIËK,
STEEN- EN HOUTGRANIET VLOEREN,
LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN
GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.

CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN

Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

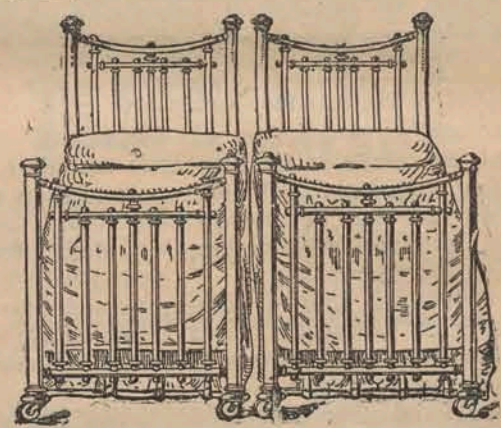
BESCHIKBAAR.

Volkomen Genezing is voor iedereen te bereiken met de uitatende „INDRA“-medicijnen
Dj. Leverziekte en Galsteen, Dj. Nierziekte en Niersteen, Dj. Ingewandziekte, Dj. Saikerziekte, Dj. Menstruatie, Dj. W. Vloeiing, Dj. Blinde Darm, Dj. Bloedzuivering; tegen RHEUMATIEK en JICHT, dragen reeds duizenden de radio actieve „INDRA“-ARM-BANDEN. Prijzen der flescons f1.75 en f2.25; der armbanden in 3 grootten: f3.-, f4.- en f5.-.
N.V. INDRA - Coolsingel 11a - ROTTERDAM
Bij alle voornamere Drogisten verkrijgbaar

W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
TELEFOON H. 4420 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8¹/₂ tot 6 uur.

name de ontwikkeling van de nijverheid, daaronder in het bijzonder ook begrepen de inlandsche kunstnijverheid en huisvlijt;
3. het geven van raad wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor hun opvoeding en onderwijs uit de Indië naar Europa wil zenden, of gezonden, dan wel daar achtergelaten heeft, en desverlangd het houden van toezicht over die kinderen;
4. het geven van raad omtrent reis, uitzet, inrichting, verblijf, onderwijs, medische hulp, inkoop en zoo voorts, aan naar Oost- of West-Indië vertrekkende of vandaar aangekomen personen;
5. het behulpzaam zijn van degenen, wier belangen de vereeniging voorstaat, in het verkrijgen van werkzaamheden;
6. het samenwerken met andere vereenigingen, welke in dezelfde richting werken als de vereeniging „Oost en West“;
7. het aanwenden van andere wettige middelen, welke aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.
De vereeniging werkt door:
a. het uitgeven van het „Koloniaal Weekblad“, dat als Orgaan der Vereeniging wenschte te zijn een betrouwbaar raadsman, ook door zijn advertenties, voor allen, die gaan naar of komen uit, dan wel hier te lande belangstellen in de Indiërs, Nederlanders als Indonesiërs. Het is ook een vertolker van de in de Indië heerschende gevoelens en verwachtingen, verband houdende met de evolutiën op maatschappelijk en economisch gebied, een overzicht gevend van de geschriften handelend over Indië, vreemde en verre landen. Het blad ligt ter lezing en raadpleging op de leestafels der mailbooten, der voornaamste sociëteiten, hotels, café's en leeszaalen.
b. het uitgeven van een serie boekwerkjes, gevende uitvoerige inlichtingen over: Staats- en Particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten;
c. eene leeszaal in het Gebouw Heulstraat 17, geopend van 10 uur voorm. tot 4.30 nam., waar ter raadpleging, lezing en inzage liggen de voornaamste Oost- en West-Indische week- en dagbladen en tijdschriften, periodieken en werkjes op koloniaal gebied;
d. eene Commissie tot bevordering der Nederlandsch-Oost-Indische Nijverheid, Kunstnijverheid en Huisvlijt. In „Boeatan“, Heulstraat 19, vindt men eene permanente tentoonstelling met verkoop van Indische voortbrengselen op dat gebied. Geopend van 10 uur v.m. tot 6 uur nam. Tel. Haag, no. 4695;
e. eene Studie-Commissie, de leiding hebbende in het „Centraal Comité voor opleiding van Indische jongelieden“, en in verbinding staande met de van Gouvernementswege te Batavia ingestelde „Voorlichtingscommissie voor de opleiding van Indische Jongelieden in Nederland.“ Alle mogelijke inlichtingen betreffende steun aan studeerenden worden verstrekt door den Heer G. J. Oudemans, Chef van het Bureau: Toezicht voor Studeerenden, Ministerie van Koloniën, en den gedelegeerde der commissie, den Heer J. G. Hietink, Directeur van het Tehuis voor Indische Studenten, Prins Mauritsplein 23, Den Haag;
f. eene Commissie voor West-Indië, voor West-Indische aangelegenheden op maatschappelijk en economisch gebied;
g. eene Propaganda-Commissie, ten doel hebbende: de belangstelling in de koloniën te bevorderen door het houden of steunen van Koloniale Tentoonstellingen, het medewerken aan Jaarbeurzen en toetreding tot het lidmaatschap „Oost en West“ aan te moedigen;
h. een Fonds tot ondersteuning van personen, commissiën en instellingen, die aan steun behoefte hebben en in of voor Indië werken;
i. een Tehuis voor Indische Studeerenden van

alle landaarden te 's-Gravenhage, Prins Mauritsplein 23. Directeur de Heer J. G. Hietink;
j. een Tehuis voor Nederlandsch-Indische bedienden „Persinggahan“, van Boetzelaerlaan 2, te 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen, hulp en raad kunnen vinden. Directeur de Heer F. de Munnik, Tel. Scheveningen no. 248;
k. een Informatie-Bureau, ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederlandsch Oost- of West-Indië, of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting strekkende op elk gebied aan personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Secretaris de Heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. no. 4519. Bureauuren 10 tot 12 voorm. en 2.30 tot 4 nam.
De Vereeniging werkt samen met de „Centrale Nationale Commissie“ en het „Centraal Comité voor Indische Lezingen en Leergangen“ en is lid van het „Algemeen Nederlandsch Verbond“ en van het „Koloniaal Onderwijs Congres“.
Afdelingen der Vereeniging zijn gevestigd te Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Deventer, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Leiden, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht.
De Regeering erkent „Oost en West“ als: „eene instelling van algemeen nut“, op grond van het onbaatzuchtig streven om in 't belang van Moederland en de Indië, moeilijkheden en bezwaren, voort-spruitende uit onbekendheid met toestanden in ons ver-afgelegen gebied, op te heffen en aan hen, die zich aldaar een toekomst willen scheppen, in alle opzichten de behulpzame hand te bieden.

PROEP.

Het koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang! was het woord van den stichter van „Oost en West“, van wijlen den kolonel van Zuylen. Dat belang wordt in alle opzichten gediend door de Vereeniging „Oost en West“. Om haar doel te bereiken, heeft deze Vereeniging moreelen en materiele steun noodig. Daarom treedt toe als lid of begunstiger van „Oost en West“, het eerste legen eene bijdrage van ten minste f 5.- 's jaars, waarvoor men gratis het Koloniaal Weekblad ontvangt, het tweede tegen eene jaarlijksche bijdrage van ten minste f 1.- als uiting van sympathie met het streven.
De Vereeniging „Oost en West“ kan slechts met macht en kracht werken, als velen, zéér velen, als leden en begunstigers achter haar staan.
Daarom, Nederlanders en Indiërs, allen, die belangstellen in Indië, vereenigt U, sluit U aan bij „Oost en West“!

„Eendracht maakt Macht“!
Het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur.

Van de Afdeling Breda: JAARVERSLAG OVER 1922.

Het jaar 1922 zette in met 58 leden. Door aanwinst en verlies kwam het op 47.
Op onderscheiden wijzen werd getracht om het ledental te doen toenemen. Allereerst door in het algemeen meerdere belangstelling voor Indië op te wekken. Dan werd aan de nieuw aangestelde Indische officieren, na het afsluiten van den Indischen leergang aan de Academie, gevraagd om als lid der vereeniging toe te treden. Gewerkt werd onder de gepensionneerd zijnde Indische ambtenaren en officieren, welke in de omgeving van Breda woonachtig zijn.
Aan de Indonesiërs, studeerend aan de Militaire Academie, werd het streven van „Oost en West“ mondeling toegelicht en gewezen op de goede resultaten, welke te verwachten zijn, indien alle Indonesiërs tot leden gerekend konden worden. Het resultaat was gering.
De belangstelling voor Indië onder de aankomende jeugd werd vermeerderd. Een voordracht zal worden gehouden in de H.B.S.-vereeniging „Rood-Wit“. Vermoedelijk in April a.s.
De circuleerene portefeuille. Haar inhoud vermeerderde door opname van het weekblad „De Indische Post“.

BESCHIKBAAR.

EINDHOVENSCH E BOOMKWEKERIJ
TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634
LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN
SPECIAAL ADRES VOOR HET
AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

KANTOORBOEKEN LOSBLADIGE BANDEN

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJMENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK IN EEN H.V.R. BAND?

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE

Programma voor Jaargang VIII (MEI 1923-APRIL 1924)

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang worden opgenomen:

- Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
- J. G. DOORMAN, In de Preanger.
- Vormen van het Oostersch despotisme in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
- T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboedoer.
- Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-Javaansche kunst.
- T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
- J. E. JASPER, Naar den top van den berg Slamet.
- G. KALFF, Blitar.
- JAAP KOOL, Over Gongs en Ankleongs.
- Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
- Dr. J. I. PAERELS, De Indigo-cultuur.
- De Katoen-cultuur.
- De Gambir-cultuur.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
- jkvr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo. Bezoek

- Gouverneur-Generaal op Lombok.
- Jhr. B. C. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
- K. TIDEMAN-VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk.
- Badplaatsen op Java.
- J. H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd opgericht ten einde te trachten eene meerdere belangstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar zullen wij het ten eerste op prijs stellen indien wij ook op Uwe medewerking en steun mogen rekenen.

Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven aan welke adressen wij een nummer ter kennismaking mogen zenden.

U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze manier en ons aanbevolen houdend voor Uwe wenken, welke wellicht een verhooging van het aantal abonnementen ten gevolge kan hebben, teekenen wij

Hoogachtend,
DIRECTIE MAANDBLAD
„NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW”

TRICOT ONDERGOEDEREN

VAN

JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

24 October hield de heer Johan Koning een voordracht met lichtbeelden over „Soerabaia als eerste handelsstad.” Samengaand met de vereniging „Onze Vloot”, kon deze avond worden gegeven.

Voortdurend is gedacht aan krachtsontwikkeling. Het bestuur onderging verandering door het vertrek van den secretaris, kolonel J. F. Schmöle, waarvoor — voorloopig waarnemend — gekozen werd de heer J. F. A. C. van Moll.

Wat aangaat het betalen der contributie valt het te betreuren, dat er nog steeds leden zijn, die hunne contributie niet voldeden.

Aan totaal inkomsten werden ontvangen f 238.25, waarvan f 139.50 worden afgedragen aan het Hoofdbestuur.

Dit jaar sluit met f 26 in kas. Er werden gehouden 7 Bestuursvergaderingen en een algemeene vergadering.

Met de afdeling Amsterdam werd uitvoerig van gedachten gewisseld op welke wijze het ledental der afdeling te vermeerderen is.

Bestaande wegen dienen opnieuw bewandeld!

Verantwoording van de gelden over 1922.

Baten.	
Saldo ult. December 1921	f 4.75
Contributie over 1922	„ 232.50
Idem van één begunstiger	„ 1.—
Totaal	f 238.25

Lasten.	
Augustus 3. Aan secretaris verschotten	f 3.98
October 23. Aan Ind. Post 4e kwartaal	„ 4.15
October 24. Lezing den heer Koning	f 82.25
Daarvan terug van Onze Vloot	„ 40.—
	„ 42.25
November 18. Aan Broese en Peereboom	„ 2.75
November 20. Aan idem	„ 9.10
Aan Penningmeester Nut v. h. Algemeen	„ 6.18
December 31. Verschotten Penningmeester	„ 4.34
Afdracht aan het Hoofdbest. 60 pCt. van f 232.50	„ 139.50
Kassa	„ 26.—
Totaal	f 238.25

Van de Afdeling Deventer:

Aangezien de afdeling opgenomen is in het Koloniaal Landbouwmuseum 1), zijn van haar over 1922 geen afzonderlijke werkzaamheden uitgegaan, terwijl als uitgave alleen is geschied de betaling van de contributie aan het Hoofdbestuur.

De Secretaris van de afdeling Deventer van de Vereniging Oost en West,
Dr. H. D. TJEENK WILLINK.

1) Zie ook onder Literatuur-Overzicht.

Van de Afdeling Groningen: VERSLAG OVER HET JAAR 1922.

De kwijnende toestand, waarin de afdeling in het vorige jaar verkeerde, duurde ook in dit verslagjaar voort. De algemeene toestand van malaise, welke zich in alle klassen van de bevolking bij voortdurende doet gevoelen, was van dien aard, dat de verschuldigde contributie bij vele leden, niet dan met groote moeite kon worden geïnd, terwijl zelfs verschillende contribuanten voor hun lidmaatschap bedankten. Een en ander deed het bestuur besluiten niet tot de zoo noodige gelijkmaking van contributie over te gaan, doch eerst betere tijden af te wachten.

Vergaderingen, bijeenkomsten of lezingen werden in het verslagjaar niet gehouden, doch zal het bestuur middelen beramen het verenigingsleven nieuw leven in te blazen. In den loop van 1922 trad de heer J. Franke, fabrikant te Martenshoek, op als secretaris-penningmeester en zulks op verzoek van het Hoofdbestuur.

Het bestuur bestond op 31 December uit de heeren: Joh. Boersma, Voorzitter en J. Franke, Secr.-Penningm.

In overweging zal worden genomen nog een derde lid aan het bestuur toe te voegen.

Tot ons genoegen kunnen wij besluiten met de mededeeling, dat 2 nieuwe leden tot onze afdeling toetraden.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:
M. la Fontaine, Amsterdam, P. C. Hoofstraat 87.
P. A. Emanuel, Leiden, Wasstraat 30.
G. W. Fries, Breda, Koninginnestraat 22.
Allen als administratief ambtenaar B.B.

BEZORGBAAR.

Mutaties van 25 Juli tot 1 Aug. 1923.

Nieuwe leden.

C. W. M. Beugel, Landrechter m.v. Den Haag, Cornelia Speelmanstraat 7.

H. Bellers, Houtvester, Bussum, Graaf Florislaan 21. f 5

Afschrijven.

W. E. F. Baron van Till, Utrecht, Koningslaan 73.

Adresveranderingen.

F. A. Nieuwenhuizen, Controleur B.B., van: Saparoen naar: Den Haag, p.a. N.-I. Escompto Mij. f 5.

J. C. Huijsman, Arts, Gep. Off. v. Gez., van: Rijswijk, Emmastraat 1, naar: Den Haag, Daguerrestraat 44.

F. van der Vennen, commies P.T.T., Den Haag, van: Jacob Hopstraat 1, naar: Obrechtstraat 463.

L. G. van Loon, Hoofdcammies P.T.T., Den Haag, van: Galileistraat 43, naar: Copernicusstraat 26.

Ch. P. J. Blok, Gep. Ass.-Resident, Den Haag, van: Sweelinckstraat 118, naar: de Riemerstraat 8.

H. M. Lublink Weddik, Ass.-Resident, van: Scheveningen, Belgische plein 12, naar: Den Haag, Beeklaan 284.

W. R. Zieck, Ass.-Resident, Den Haag, van: Dunklerste- 57, naar: Wattstraat 5.

M. J. Cornelius, Ass.-Resident, van: Den Haag, Laan v. Meerdervoort 223, naar: Villa „Holterberg” bij Holten (Overijssel).

P. A. Emanuel, Adm. Ambt. B.B., Leiden, van: Hoefstr- 61, naar: Wasstraat 30.

E. P. van Oosten, Hoofdcammies N. S., Utrecht, van: Buys Ballotstraat 5, naar: Burmanstraat 15.

L. Brants, Ontvanger der Registratie, van: Groningeb- Herman Collienusstraat 50, naar: Gouda, Oosthaven 55.

V. A. Seket, Amsterdam, van: Bronckhorststr. 24boven- naar: 3e Helmersstraat 47a huis.

Mr. E. H. Bergsma, van: Djokjakarta, naar: Amsterdam, Vondelstraat 13, p. a. Mr. J. H. L. Bergsma. f 5.

Coomans de Ruiter, Controleur B.B., van: Tondano, naar: Paloe (Midden-Celebes).

J. de Meij, onderwijzer Technische school, van: Weltevred- den, Dep. v. Ond., naar: Bandoeng, Kebon Djamboeweg 39e

G. D. P. A. Renardel de Lavalette, Ass.-Resident, van: Weltevreden, Dep. B.B., naar: Kendal.

Opgave van Leden der Vereniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische Talen, Staats- en Strafrecht.

J. ISRAEL, oud-adjt., Translateur v. d. Javaansche taal- Soestdijk. — Javaansch. — Stelt zich ook in andere plaatsen beschikbaar.

A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gram- matica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum- Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Mac- leisch.

M. C. ROUVEROY VAN NIEWAAL, Adelheidstraat 7, Den Haag. — Maleisch in den dagelikschen omgang.

J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Vogelkersstraat 5, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.

JOS. SUYS, Candidaat-Notaris, Leeraar M. O. opleiding groot en klein notarisexamen, repeteert burger- en handels- recht, van Boetzelaerlaan 174, Den Haag.

J. H. C. VERMEER, oud-officier, Antonie Duyckstraat 45. — Correspondentiebureau voor moderne en Maleische talen, lessen in Maleische omgangstaal en wiskunde.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te wor- den, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeni- ging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, en Secretaris afdelings Den Haag, Laan van Meerdervoort 187.

DEN LEDEN wordt beleeft doch dringend verzocht, spoedigste mededeeling te doen; in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer”, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
Hofleverancier.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”

Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
leiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.

kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE

Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM

Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - II. De Geëmployeerde bij de Javasuker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

- 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
- 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
- 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
- 4. Sarikat-Islam.
- 5. De Suikerrijverheid in Nederlandsch-Indië.
- 6. De afschaffing van de laatste heerenendiensten op Java.
- 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van zkten.
- 8. De Europeesche vrouw in Indië.
- 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
- 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

- 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
- 2. Het Javaansch tooneel.
- 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
- 4. De thee-cultuur op Java.
- 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
- 6. Een doode taal in Indië.
- 7. De inlandische dorpsgemeenschap op Java.
- 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
- 9. De Javaan gelijk bij schijnt en is.
- 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

- 5. Nederlanders in Indië.
- 7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscereditwezen.
- 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst.

Asschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR

C. HOYNG

SPIJSTRAAT 20-22 DEN HAAG

AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND” TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen

Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS

Wijnhandel

Kantoor:

Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. H. 2913

SPECIALITEIT in

ROYAL BARSAC

Grand Vin Etampé

à f 2.25 per flesch.

MEDOC, Supérieur

à f 1.25 per flesch.

Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S MEUBILEER. MIJ.

MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ

DEN HAAG

NOORDEINDE 64c
TELEFOON H. 1076

ROTTERDAM

WESTNIEUWLAND 13
TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Wereldmerk

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS
's-GRAVENHAGE - SOERABAYA
Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren,
Stemmen en Transporteeren**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het meest
bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIALAAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S
UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

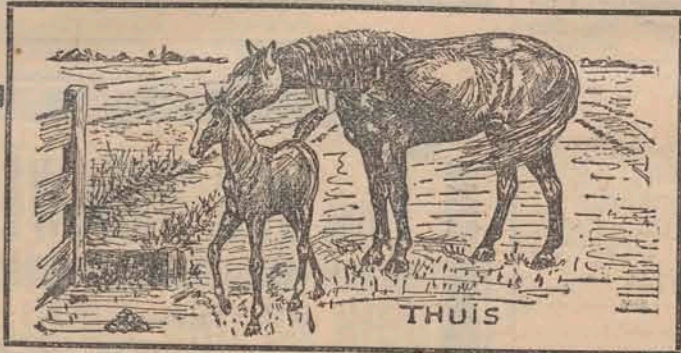
WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

BESCHIKBAAR.

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20
verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amster-
dam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorin-
chem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel.
Daarenboven te 's-Gravenhage in **HILLEN'S** Sigaren-
Magazijn, Prinsestraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan
v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobeistraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

VOORTZETTING

van de

ZOMER-CONFECTIE-OPRUIMING

BESCHIKBAAR.

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

Uitrustingen

voor de Tropen

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontfangen.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2398 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg